

PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA

PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY W BIELSKU PODLASKIM

**INFORMACJA
O STANIE BEZPIECZEŃSTWA
SANITARNEGO POWIATU BIELSKIEGO
ZA ROK 2009**

PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
w Bielsku Podlaskim

Magdalena Leszczyńska

Bielsk Podlaski

Marzec 2010

SPIS TREŚCI

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU BIELSKIEGO.....	str.1
II. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA CHOROÓB ZAKAŹNYCH W 2009 ROKU NA TERENIE POWIATU BIELSKIEGO	str.2
III. REALIZACJA SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH OBOWIĄZKOWYCH W 2009 ROKU.....	str.7
IV. OCENA PRZESTRZEGANIA REŻIMU PRZECIWEPIDEMICZNEGO W PLACÓWKACH OCHRONY ZDROWIA.....	str.8
V. OCENA SANITARNA W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI ZA 2009 ROK.....	str.13
VI. OCENA SANITARNA POWIATU W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ ZA 2009 ROK.....	str.21
VII. OCENA SANITARNA POWIATU W ZAKRESIE HIGIENY PRACY ZA 2009 ROK.....	str.26
VIII. OCENA STANU SANITARNEGO I HIGIENY PROCESÓW NAUCZANIA W PLACÓWKACH. OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH POWIATU BIELSKIEGO ZA 2009 ROK.....	str.28
IX. DZIAŁANIA PODEJMOWANE W RAMACH PROMOCJI ZDROWIA CELEM ZMNIEJSZENIA SKUTKÓW ZAGROŹEŃ DLA ZDROWIA MIESZKAŃCÓW POWIATU BIELSKIEGO ZA 2009 ROK.....	str.33
X. WNIOSKI.....	str.44
XI. ZAŁĄCZNIK	

LOGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU BIELSKIEGO

Powiat Bielski położony jest w południowo-wschodniej części województwa podlaskiego. Tworzy go 8 gmin w tym 2 miejskie (Bielsk Podlaski, Brańsk), 6 wiejskich (Bielsk Podlaski, Brańsk, Boćki, Orla, Rudka, Wyszki).

Powierzchnia powiatu bielskiego wynosi 1385 km².

Miasto Bielsk Podlaski z blisko 26484 mieszkańców jest największym miastem powiatowym.

Zaludnienie:

Według stanu na 31.12.2008 ludność powiatu bielskiego wynosi 58 922 mieszkańców w tym:

- ludność miejska - 30 315
- ludność wiejska - 28 607
- gęstość zaludnienia - 42 osoby na km²
- mężczyźni- 29 069
- kobiety- 29 853
- urodzenia żywe : 548 (w liczbach bezwzględnych)
- przyrost naturalny : - 207 w liczbach bezwzględnych
- zgony : 755 (w liczbach bezwzględnych)

Ocena merytoryczna realizacji wykonywanych zadań :

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej w Bielsku Podlaskim w 2009r. objęli nadzorem 817 obiektów powiatu bielskiego.

Nadzór sanitarny sprawowany był w zakresie:

- epidemiologii
- higieny żywności , żywienia i przedmiotów użytku
- higieny komunalnej
- higieny pracy
- higieny dzieci i młodzieży
- promocji zdrowia
- nadzoru zapobiegawczego

Ogółem w 2009r. pracownicy PSSE w Bielsku Podlaskim przeprowadzili 1778 kontroli obiektów, wydali 866 decyzji merytorycznych i 340 decyzji płatniczych. Ponadto wydano 52 postanowienia rozstrzygające o istocie sprawy. Wystawiono 24 tytuły wykonawcze oraz nałożono 24 mandaty na sumę 4300,00 zł. W ramach sprawowanego nadzoru pobierano próbki do badań laboratoryjnych. W 2009r. pobrano 513 próbek do badań chemicznych, fizycznych i mikrobiologicznych. Pobierano próbki środków spożywczych, wody i wskaźników biologicznych.

II. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA CHOROÓB ZAKAŻNYCH W 2009 ROKU NA TERENIE POWIATU BIELSKIEGO

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych w roku 2009 była stabilna.

Nie rejestrowano chorób wysoce zakaźnych takich jak: cholera, błonica, dur brzuszny, dury rzekome. Dane epidemiologiczne dotyczące chorób zakaźnych w powiecie bielskim w 2009 roku przedstawiono w formie tabelarycznej w załączniku nr 1.

Największy problem epidemiczny naszego powiatu w dalszym ciągu stanowią choroby odkleszczowe - **borelioza i wirusowe zapalenie mózgu przenoszone przez kleszcze**. Powiat bielski obok hajnowskiego jest terenem endemicznym dla tych chorób. Zachorowania są związane z istnieniem na naszym terenie w biocenozie ognisk przyrodniczych, w których krążą patogeny wywołujące wyżej wspomniane choroby.

Sytuację epidemiologiczną zachorowalności i zapadalności na te jednostki chorobowe przedstawia poniższa tabela.

Lp	Jednostka chorobowa	2004		2005		2006		2007		2008		2009	
		Zach	Zap.	Zach	Zap.	Zach	Zap.	Zach	Zap.	Zach	Zap.	Zach	Zap.
1	Borelioza	50	81,4	50	82,2	98	162,6	72	119,5	102	172,0	136	229,3
2	KZM	10	16,3	10	16,4	16	26,5	9	14,9	4	6,7	17	28,7

Po okresie znacznego wzrostu zachorowań na **boreliozę** w 2006 roku (98 zachorowań co daje współczynnik zapadalności 162,6) liczba ta zmalała do 72 w 2007r., co dało współczynnik zapadalności 119 na 100 tys. mieszkańców , po czym znowu nastąpił wzrost zachorowań: w 2008r. – 102 przypadki – współczynnik zapadalności 172,0 i w roku 2009 - 136 zachorowań (współczynnik zapadalności 28,7).

Współczynnik zapadalności w woj. Podlaskim wynosi **113,9** (w roku poprzednim 81,8).

Po obserwowanym w ostatnich latach systematycznym spadku zachorowań na **kleszczowe zapalenie mózgu- KZM** w roku 2009 zanotowano gwałtowny wzrost zachorowań. Zarejestrowano 17 przypadków tej choroby, co dało współczynnik zapadalności 28,7, gdy w roku 2008 były to 4 przypadki przy współczynniku 6,7.

Ogółem w woj. podlaskim na KZM zachorowało 139 osób, co daje współczynnik zapadalności 11,7.

W przypadku **chorób zakaźnych wieku dziecięcego** obserwowana jest cykliczna, występująca co kilka lat zmienność zachorowań.

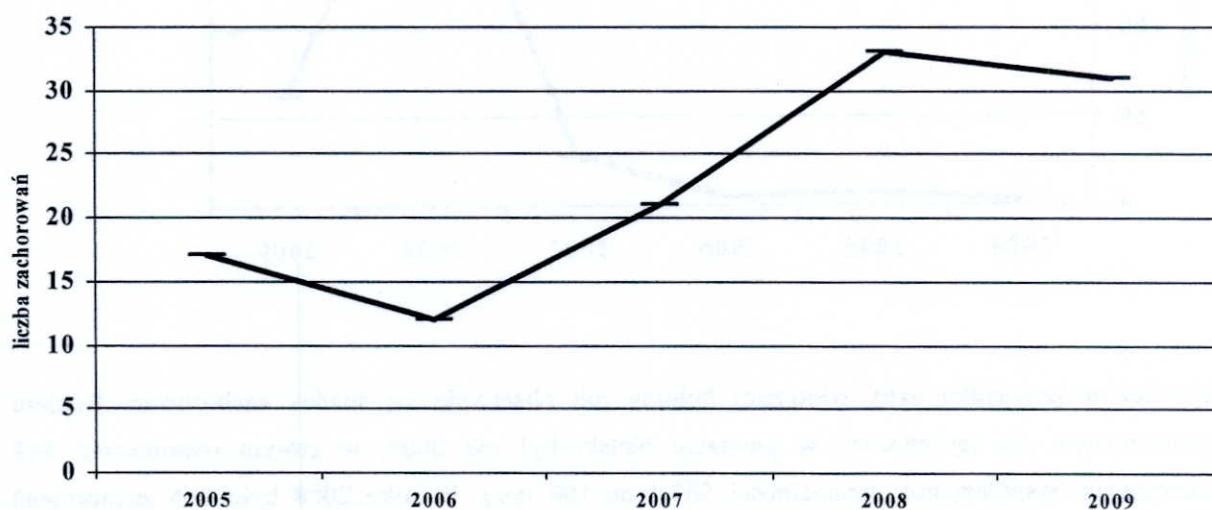

Obserwuje się systematyczny wzrost zachorowań na **krztusiec**.

Lp	Jednostka chorobowa	2004		2005		2006		2007		2008		2009	
		Zach	Zap.	Zach	Zap.	Zach	Zap.	Zach	Zap.	Zach	Zap.	Zach	Zap.
1.	krztusiec	1	1,6	17	27,9	12	19,9	21	34,8	33	55,6	31	52,3

W 2006r. zarejestrowano 12 przypadków , w 2007r. 21 zachorowań , a w 2008r. 33 przypadki co daje współczynnik zapadalności 55,6 na 100 tys. mieszkańców. W roku 2009 zapadalność utrzymała się na poziomie zbliżonym do roku poprzedniego – 31 zachorowań ze współczynnikiem zapadalności 52,3 Zapadalność w woj. Podlaskim wyniosła 38,1, a więc była wyraźnie niższa, niż w powiecie bielskim.

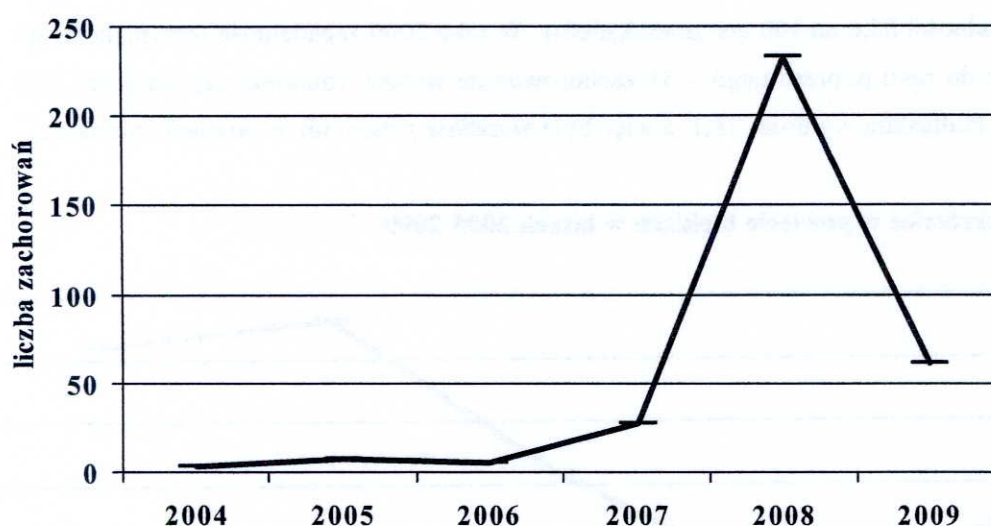
Zachorowania na krztusiec w powiecie bielskim w latach 2005-2009

Obserwuje się gwałtowny spadek zachorowań na **różyczkę**. W roku 2008, który w powiecie bielskim dla różyczki był rokiem epidemicznym, zarejestrowano 233 zachorowania ze współczynnikiem zapadalności 392,9, zaś w roku 2009 już tylko 61 zachorowań, co dało współczynnik równy 102,9. Współczynnik zapadalności województwa podlaskiego wyniósł 136 zachorowań na 100. tys. mieszkańców. W kolejnych latach należy spodziewać się kolejnego spadku zachorowań, zwłaszcza, że populacja osób uodpornionych przeciwko różyczce systematycznie rośnie, ponieważ szczepieniami w ramach realizacji Programu Szczepień Ochronnych obejmowane są kolejne grupy dzieci i młodzieży.

Jednostka chorobowa	2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	Zach	Zap.	Zach	Zap.	Zach	Zap.	Zach	Zap.	Zach	Zap.	Zach	Zap.
różyczka	3	4,9	7	11,5	5	8,3	28	46,5	233	392,9	61	102,9

Zachorowania na różyczkę w powiecie bielskim w latach 2004-2009.

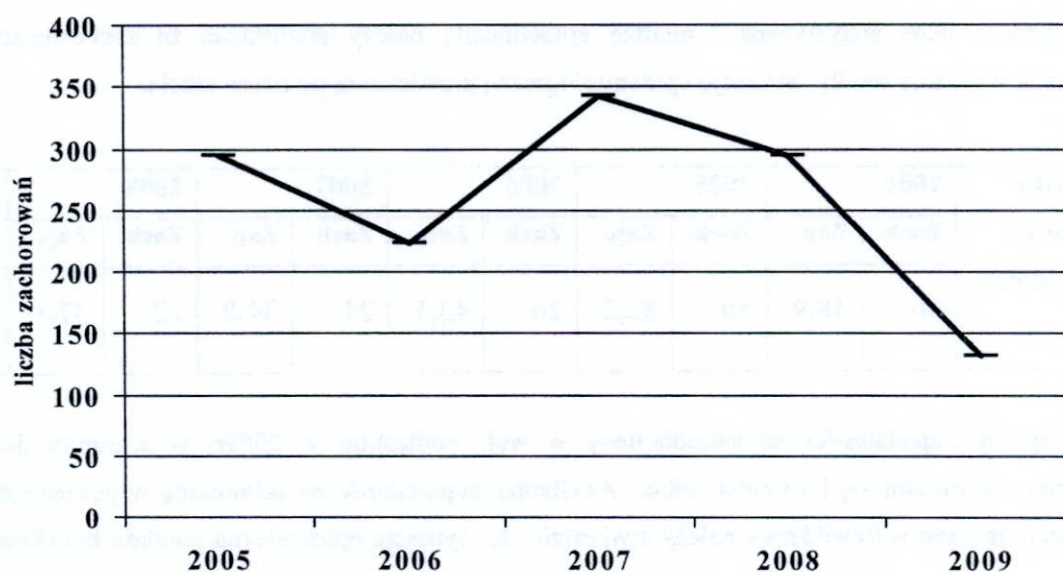
Również w przypadku **ospy wietrznej** kolejny rok obserwuje się spadek zachorowań. Rokiem epidemicznym dla tej choroby w powiecie bielskim był rok 2007, w którym odnotowano 342 zachorowań (współczynnik zapadalności 567,4 na 100 tys.). W roku 2008 było 295 zachorowań (współczynnik 497,5), zaś w 2009 odnotowano już tylko 132 zachorowania, co dało współczynnik zapadalności równy 279,5. Był to największy spadek zachorowań na ospę wietrzną od 2005 roku.

Współczynnik zapadalności w woj. podlaskim wynosił 375,5.

Jednostka chorobowa	2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	Zach	Zap.	Zach	Zap.	Zach	Zap.	Zach	Zap.	Zach	Zap.	Zach	Zap.
ospa wietrzna	122	198,7	294	483,5	121	200,8	342	567,4	295	497,5	132	279,5

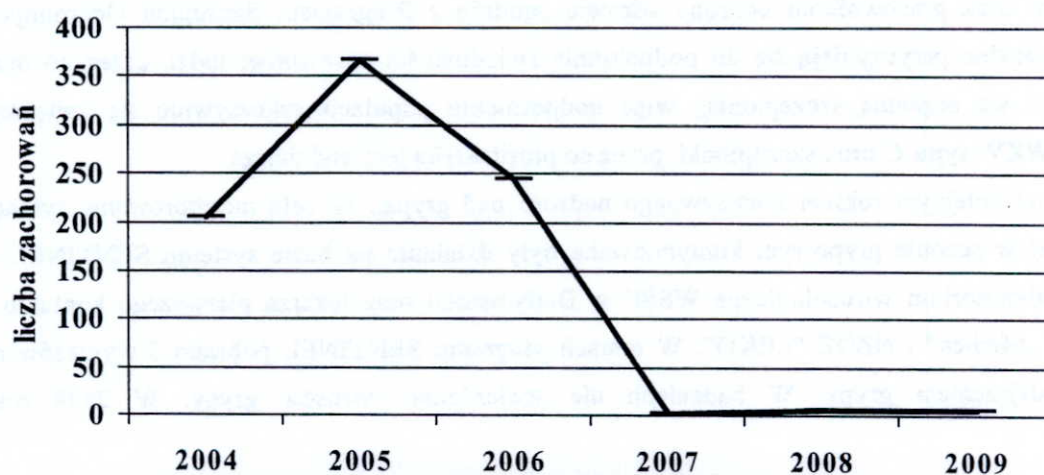
Zachorowania na ospę wietrzną w powiecie bielskim w latach 2005-2009.

Jak obrazuje poniższa tabela, w powiecie bielskim sytuacja epidemiczna **świnki** jest korzystna. Od trzech lat rejestruje się od 2 do 6 zachorowań rocznie. W roku 2009 odnotowano 5 przypadków świnki, co dało współczynnik 8,4 - bardzo zbliżony do wojewódzkiego, który wyniósł 8,6 zachorowań na 100tys. mieszkańców.

Jednostka chorobowa	2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	Zach.	Zap.	Zach.	Zap.	Zach.	Zap.	Zach.	Zap.	Zach.	Zap.	Zach.	Zap.
świnka	13	20,9	190	310,2	244	404,8	2	3,3	6	10,1	5	8,4

Zachorowania na świnkę w powiecie bielskim w latach 2004-2009.

Zarejestrowana w 2009 roku niższa liczba zachorowań na choroby zakaźne podane w powyższych tabelach ma związek z naturalną cykliczną zmiennością ilości zachorowań oraz zwiększeniem się populacji uodpornionej poprzez szczepienia.

W oparciu o dane statystyczne i analizę epidemiczną należy stwierdzić, że zachorowania na salmonellę wyraźnie spadły. Sytuację epidemiologiczną przedstawia poniższa tabela.

Jednostka chorobowa	2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	Zach.	Zap.	Zach.	Zap.	Zach.	Zap.	Zach.	Zap.	Zach.	Zap.	Zach.	Zap.
Salmonellozy	30	48,9	50	82,2	26	43,1	21	34,8	22	37,1	9	15,2

Współczynnik zapadalności na salmonellozy w woj. Podlaskim w 2009r. w stosunku do roku ubiegłego nie zmienił się i wyniósł 28,4. Analizując zapadalność na salmonellę w poszczególnych powiatach naszego województwa należy stwierdzić, że sytuacja epidemiczna powiatu bielskiego jest korzystna. Tylko w trzech powiatach odnotowano niższy współczynnik zapadalności na tę jednostkę chorobową. Większość zgłoszonych zatruc stanowiły zachorowania pojedyncze w ognisku domowym. Zbiorowych zatruc pokarmowych nie rejestrowano.

W 2009r. nie rejestrowano wirusowych chorób wątroby. Zarejestrowano 10 nowych bezobjawowych nosicieli HBs+ oraz 2 nosicieli HCV+.

Trudno jest ustalić rzeczywistą liczbę nosicieli HBs+ i HCV+, gdyż nie są prowadzone rutynowe badania w kierunku tego nosicielstwa. Najczęściej wykrywa się je w punkcie krwiodawstwa podczas oddawania krwi. Możliwości rejestracji są ograniczone, ponieważ Minister Zdrowia w wydanym rozporządzeniu w sprawie rodzaju biologicznych czynników chorobotwórczych podlegających zgłoszeniu, zniósł obowiązek informowania i zgłaszania do organów Inspekcji Sanitarnej nosicieli Hbs i HCV.

Przeciwno WZW typu B istnieje skuteczna szczepionka, którą podaje się wszystkim noworodkom oraz pracownikom ochrony zdrowia zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych. Akcje promocyjne przyczyniają się do podnoszenia świadomości zdrowotnej ludzi, przez co dużo osób szczepi się odpłatną szczepionką, więc uodpornienie populacji sukcesywnie się zwiększa. Przeciwno **WZW typu C** brak szczepionki, przez co profilaktyka jest trudniejsza.

Rok 2009 był kolejnym rokiem intensywnego nadzoru nad grypą. W celu monitorowania sytuacji epidemicznej w sezonie grypowym kontynuowane były działania na bazie systemu SENTINEL w oparciu o laboratorium wirusologiczne WSSE w Białymstoku oraz lekarza pierwszego kontaktu z NZOZ MR „Medica” i NZOZ „LEKO”. W ramach programu SENTINEL pobrano 5 wymazów od osób z podejrzeniem grypy. W badaniach nie stwierdzono wirusów grypy. W 2009 roku

zarejestrowano 2384 podejrzeń zachorowań na gripę, podczas gdy w roku 2008 zachorowań ani podejrzeń zachorowań na gripę nie notowano. Zarejestrowano w 2009 roku 1 przypadek zachorowania na gripę AH1N1.

III. REALIZACJA SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH OBOWIĄZKOWYCH W 2009 ROKU

W 2009 roku szczepienia prowadzone są w 17 punktach szczepień należących do 1 publicznego i 10 niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej. Ogółem, pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora w Bielsku Podlaskim jest 11918 kart szczepień (stan na 31.12.2009r.). Kartoteki szczepienne znajdują się u lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, odpowiedzialnych za realizację programu szczepień ochronnych. W ramach obowiązkowego Programu Szczepień Ochronnych prowadzone jest uodpornianie przeciwko: gruźlicy, wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomielitis, odrze, śwince, różyczce oraz chorobom wywołanym przez *Haemophilus influenzae* typu b, oraz p/ospie wietrznej i p/ *Streptococcus pneumoniae* dzieciom z określonymi wskazaniami zdrowotnymi.

Wykonawstwo szczepień w poszczególnych rocznikach jest zgodne z obowiązującymi przepisami prawnymi. Obserwuje się wzrost zainteresowania szczepionkami wysokoskojarzonymi, finansowanymi przez rodziców. Wśród dzieci urodzonych w 2009 roku taką szczepionką zaszczepiono 33,1% podlegającej do uodpornienia populacji.

Zainteresowanie innymi szczepionkami zalecanymi, finansowanymi przez rodziców nie jest duże, chociaż obserwuje się niewielki wzrost zainteresowania tymi szczepieniami (tabela nr. 2).

Tabela nr 2. Szczepienia zalecane w latach 2007-2009.

Lp.	Rodzaj szczepienia	Zaszczepieni w 2009 roku (liczba osób)	Zaszczepieni w 2008r. (liczba osób)	Zaszczepieni w 2007r. (liczba osób)
1.	Ospa wietrzna	1	7	2
2.	WZW typu A	6	2	12
3.	WZW typu B (dotyczy osób powyżej 20 roku życia)	944	400	326
4.	Biegunka rotawirusowa	13	9	0
5.	Zakażenie wirusem brodawczaka ludzkiego	4	1	0
6.	Zakażenia <i>Neisseria meningitidis</i>	18	10	9
7.	Kleszczowe zapalenie mózgu	105	80	70
8.	Zakażenie <i>Streptococcus pneumoniae</i>	82	56	36
9.	Grypa	1836	1298	1132

W 2009r. zakończono realizację programu „Pierwotnej profilaktyki raka szyjki macicy uczennicom szkół podstawowych i gimnazjalnych mieszkankom Bielska Podlaskiego”, którego inicjatorem i realizatorem był Burmistrz Miasta Bielsk Podlaski. Cel programu to zapobieganie zachorowaniom na raka szyjki macicy wśród populacji dziewczynek urodzonych w 1997 roku poprzez wykonanie szczepień ochronnych. Do szczepień zostało zakwalifikowanych 130 dziewcząt. Pełny

cykl szczepień obejmował 3 dawki szczepionki p/HPV. Pierwszą dawkę szczepionki podano w grudniu 2008. Realizacja dalszego cyklu kontynuowana była pomiędzy styczniem, a czerwcem 2009r.

IV. OCENA PRZESTRZEGANIA REŻIMU PRZECIWEPIDEMICZNEGO W PLACÓWKACH OCHRONY ZDROWIA NA TERENIE POWIATU BIELSKIEGO

A. LECZNICTWO ZAMKNIĘTE I OTWARTE

W 2009 roku nadzorem sanitarnym objęto 1 SPZOZ w ramach, którego funkcjonuje Szpital Powiatowy w Bielsku Podlaskim i 4 poradnie specjalistyczne, 10 NZOZ realizujących świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej, 6 NZOZ realizujących świadczenia z zakresu specjalistycznej opieki zdrowotnej, 1 ZOZ przyzakładowy, Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa, Zakład Pomocy Doraźnej w Bielsku Podlaskim oraz Filię Zakładu Pomocy Doraźnej w Brańsku, 52 gabinety indywidualnej praktyki lekarskiej oraz jeden zakład DDD.

1. Charakterystyka stanu technicznego, funkcjonalnego i wyposażenia obiektów:

Szpital mieści się w wolnostojącym, dwukondygnacyjnym budynku murowanym.

W osobnych budynkach na placu szpitalnym mieści się oddział obserwacyjno – zakaźny, centralna sterylizatornia oraz prosektorium.

Dyrekcja szpitala opracowała program dostosowawczy do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 10 listopada 2006r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej (termin usunięcia naruszeń do dnia 31.12.2012r.). w ramach realizacji programu dostosowawczego usunięto następujące odstępstwa od wymagań ww. rozporządzenia:

Program dostosowania SPZOZ w Bielsku Podlaskim z dnia 30.05.2007r.:

1. utworzono pokoje łóżkowe liczące nie więcej niż 5 łóżek w ZOL,
2. dostosowano powierzchnie pokoi łóżkowych do wymagań w oddziale ginekologicznym i położniczo-noworodkowym,
3. zamontowano umywalki z bateriami uruchamianymi bez kontaktu z dłonią w gabinecie diagnostyczno-zabiegowym w oddziale ortopedyczno-urazowym,
4. zainstalowano dodatkowy zlew w gabinecie diagnostyczno-zabiegowym w oddziale ortopedyczno-urazowym
5. utworzono pielęgniarski pokoje przygotowawcze w oddziale chirurgicznym i ortopedyczno-urazowym,
6. w pracowni endoskopowej zainstalowano kabinę higieniczną.

Program dostosowawczy SP ZOZ w Bielsku Podlaskim – Szpitalny Oddział Ratunkowy z dnia 26.02.2007:

1. zorganizowano oddział anestezjologii z intensywną terapią,
2. zakupiono aparat do szybkiego przetaczania płynów,
3. zakupiono aparat do ogrzewania płynów infuzyjnych,
4. utworzono gniazda do poboru tlenu, powietrza i próżni, podtlenu azotu z centralnego źródła,
5. utworzono źródło tlenu, powietrza, podtlenu azotu i próżni

Wymagania ww. rozporządzenia spełniają 3 NZOZ świadczące podstawową opiekę zdrowotną (NZOZ MEDICA MR w Bielsku Podlaskim, NZOZ ALMA MED. w Boćkach, NZOZ w

Wyszkach – Ośrodek Zdrowia w Wyszkach) oraz 3 NZOZ o profilu specjalistycznym (NZOZ – Specjalistyczna Poradnia Neurologiczna w Bielsku Podlaskim, Niepubliczny Specjalistyczny ZOZ „Diabetyk” w Bielsku Podlaskim, Stomatologiczny NZOZ DUO-DENTAL w Bielsku Podlaskim). Pozostałe zakłady opieki zdrowotnej na terenie działania PSSE przedłożyły programy dostosowawcze na poprawę stanu sanitarno-technicznego z terminem wykonania do dnia 31.01.2012r.

Podstawowym źródłem zaopatrzenia szpitala w Bielsku Podlaskim w wodę jest wodociąg publiczny miejski w Bielsku Podlaskim. Źródłem awaryjnym jest wodociąg SPZOZ. Jakość wody, wg ostatnich wyników badań wody, dobra. Ciepła woda dostarczana jest z własnej kotłowni olejowej. Pozostałe placówki służby zdrowia zaopatrywane są w wodę z wodociągów publicznych. Woda ciepła dostarczana jest z elektrycznych urządzeń grzewczych lub własnych kotłowni.

2. Utrzymanie bieżącej czystości i porządku pomieszczeń.

Stan sanitarno-porządkowy skontrolowanych placówek służby zdrowia należy uznać za zadowalający.

W trakcie przeprowadzania kontroli szpitala SPZOZ w Bielsku Podlaskim nie stwierdzano nieprawidłowości procesów mycia i dezynfekcji pomieszczeń, urządzeń sanitarnych i sprzętu. W szpitalu funkcjonuje dział higieny szpitalnej, który zajmuje się sprzątaniami i dezynfekcją pomieszczeń, sprzętu i urządzeń. Sprzątanie odbywa się wg zatwierdzonych procedur określających zasady prawidłowego funkcjonowania grup sprzątających.

3. Dezynfekcja i sterylizacja

Do dezynfekcji zużytego sprzętu i materiału stosuje się preparaty dezynfekcyjne dopuszczone do stosowania zgodnie z zakresem działania wynikającym z dokumentów rejestracyjnych. Dezynfekcja jest prowadzona zgodnie z opracowaną procedurą oraz zgodnie z instrukcją użycia danego środka.. Roztwory użytkowe do dezynfekcji narzędzi sporządzane są przez aptekę szpitalną, natomiast do dezynfekcji powierzchni i odpadów w oddziałach. Naważki chloraminy przygotowywane są w pomieszczeniu apteki. Osoba przygotowująca naważki posiada maskę przeciwpyłową. Pozostałe placówki sporządzają roztwory we własnym zakresie. Pomieszczenia, w których sporządza się roztwory użytkowe posiadają wentylację grawitacyjną i naturalną. Osoby sporządzające roztwory wyposażone są w środki ochrony indywidualnej tj. fartuch, okulary ochronne, rękawice.

W SPZOZ w roku 2009 podjęto decyzję o zdjęciu z ewidencji komory dezynfekcyjnej typu KD-3/1 z 1962r, oraz sterylizator na suche gorące powietrze w Poradni K w Brańsku, z powodu wyeksploatowania.

4. Sterylizacja

Skontrolowano za pomocą wskaźników biologicznych następujące urządzenia sterylizujące :

- lecznictwo zamknięte: 5 autoklawów,
- lecznictwo otwarte: 1 autoklaw ,
- NZOZ- y – 4 autoklawy,
- prywatne gabinety – 10 autoklawów;

Żaden z procesów sterylizacji nie był kwestionowany.

Lecznictwo (obiekty)	SPORALE S						SPORALE A						TLENEK ETYLENU						Plac ówk i
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
lecznictwo zamknięte szpitale	-	-	-	-	-	-	5	5	5	14	-	-	-	-	-	-	-	-	
lecznictwo otwarte																			
poradnie specjalistyczne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
przychodnia przyszkolowa	-	-	-	-	-	-	1	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	
NZOZ - y	-	-	-	-	-	-	7	4	4	8	-	-	-	-	-	-	-	-	
indywidualna praktyka lekarska	-	-	-	-	-	-	21	10	10	42	-	-	-	-	-	-	-	-	
RAZEM	-	-	-	-	-	-	34	20	20	66	-	-	-	-	-	-	-	-	

1. Wyposażenie w urządzenia S, A, tlenek etylenu
2. Ilość urządzeń przebadanych
3. Ilość skontrolowanych procesów sterylizacyjnych
4. Liczba założonych testów
5. Liczba procesów zakwestionowanych
6. % zakwestionowanych procesów

5. Dezynsekcja i deratyzacja.

W szpitalu po zabiegach dezynsekcyjnych i deratyzacyjnych wykonanych w 2008 roku przez profesjonalną firmę „DERATINS” PPHU w Bielsku Podlaskim nie stwierdza się insektów i gryzoni. W związku z czym nie było potrzeby prowadzenia tych zabiegów w roku 2009.

6. Pralnictwo

Szpital SPZOZ w Bielsku Podlaskim nie posiada własnej pralni, korzysta z usług pralniczych wykonywanych przez specjalistyczną firmę „BAXTER” Spółka Jawna Grzegorz Kunda, Andrzej Malinowski 16-080 Tykocin ul. Bernardyńska 10. Szpital posiada wydzielone magazyny do przechowywania bielizny czystej i brudnej. Transport bielizny czystej i brudnej prawidłowy. Na oddziałach – bielizna brudna składowana w oznakowanych, podwójnych workach foliowych umieszczonych na stelażach. Wydzielony ogólny magazyn bielizny czystej, poza tym na każdym oddziale wydzielone szafy do przechowywania bielizny czystej.

Pozostałe placówki służby zdrowia w większości bazują na bieliźnie jednorazowego użytku, pranie bielizny wielorazowej odbywa się we własnym zakresie. Uwag co do prawidłowości postępowania z bielizną używaną w placówkach służby zdrowia w trakcie bieżących kontroli nie wnoszono.

7. Gromadzenie, transport i usuwanie nieczystości stałych: komunalnych i niebezpiecznych.

W zakresie gospodarki odpadami komunalnymi oraz niebezpiecznymi nie stwierdzono naruszeń. Odpady bytowo – gospodarcze gromadzone są na oddziałach szpitalnych w pojemnikach z przykryciem, wysłanych workami foliowymi następnie usuwane do kontenerów opróżnianych przez specjalistyczną firmę. Szpital posiada zezwolenie Starostwa Powiatowego na wytwarzanie odpadów o następujących kodach:

- kod 180102* - części ciała oraz pojemniki na krew i konserwanty służące do jej przechowywania (z wyłączeniem 180103) – 3,5 Mg/rok;
- kod 180103* - odpady, które zawierają żywe drobnoustroje chorobotwórcze lub ich toksyny zdolne do przeniesienia materiału genetycznego, o których wiadomo lub co do których istnieją wiarygodne podstawy do sądzenia, że wywołują choroby u ludzi i zwierząt – 30 Mg/rok;
- kod 180104 - inne odpady niż wymienione w 180103 – 1 Mg/rok;
- kod 180106* - chemikalia, w tym odczynniki chemiczne, zawierające substancje niebezpieczne - 0,1 Mg/rok;
- kod 180108* - leki cytotoksyczne i cytostatyczne – 0,5 Mg/rok;
- kod 180109 - leki inne niż wymienione w 180108 – 0,05 Mg/rok;
- kod 180182* - pozostałości z żywienia pacjentów oddziału zakaźnego – 7,5 Mg/rok;
- kod 200121 - lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć – 300 szt/rok;
- kod 090101* - wodne roztwory wywoływaczy i aktywatorów - 2,5 Mg/rok;
- kod 090104* - roztwory utrwalczy – 2,5 Mg/rok;
- kod 090107 - błony fotograficzne zawierające srebro lub związki srebra – 0,7 Mg/rok
- kod 200301 - niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne – 100,5 Mg/rok

* odpady niebezpieczne

.Do gromadzenia odpadów, grożących zakażeniami, stosuje się firmowe pojemniki jednorazowego użytku, odpowiednio oznakowane, odporne na przekłucie i przemoknięcie, dostosowane wielkością do potrzeb oraz posiadające zamknięcie uniemożliwiające otwarcie po napełnieniu,. Stosowane są również worki z tworzywa sztucznego nieprzezroczystego, nieprzemakalnego o odpowiednim kolorze. Pojemniki zapełniane są nie więcej niż do 2/3 objętości, wymieniane nie rzadziej niż raz dziennie. Odpady medyczne segregowane są w miejscu powstawania. Transport odpadów w szpitalu z miejsca powstawania do miejsca przechowywania odbywa się specjalnie do tego przeznaczonymi wózkami.

Odpady przechowywane są w wydzielonym pomieszczeniu, niedostępnym dla osób postronnych.

Poszpitalne odpady niebezpieczne odbierane są przez uprawnione firmy. W pozostałych placówkach służby zdrowia odpady segregowano w miejscu powstania. Wszystkie pozostałe placówki wytwarzające odpady niebezpieczne medyczne posiadają złożoną informację o gospodarowaniu odpadami do Starostwa Powiatowego w Bielsku Podlaskim oraz prawidłowe instrukcje postępowania z odpadami.

Kontrolowane placówki posiadają umowy na wywóz nieczystości stałych z uprawnionymi firmami oraz potwierdzenie odbioru odpadów przez uprawnioną firmę.

8. Blok żywienia

Blok żywienia SP ZOZ jest zakładem żywienia zbiorowego zamkniętego, który prowadzi produkcję posiłków: śniadania, obiady, kolacje w systemie od surowca do gotowej potrawy kulinarnej.

W skład bloku żywienia szpitala wchodzi: pomieszczenia produkcyjne (kuchnia główna), pomieszczenia przygotowalni, obieralnia warzyw i owoców, pomieszczenia magazynowe, stołówka dla personelu szpitala, kuchenki oddziałowe zlokalizowane na poszczególnych oddziałach szpitala, wydzielone pomieszczenia socjalne.

W SP ZOZ w Bielsku Podlaskim wydzielona została kuchnia mleczna, która przygotowuje mieszanki mleczne z przeznaczeniem dla niemowląt i małych dzieci przebywających w szpitalu na oddziale dziecięcym.

Ocenę stanu sanitarno-technicznego bloku żywienia przeprowadzono w oparciu o „Arkusze oceny stanu sanitarnego zakładu żywienia zbiorowego”. Zakład uzyskał ocenę – zgodny z wymaganiami.

Podczas przeprowadzanej kontroli stwierdzono nieprawidłowości:

- Zniszczona uszkodzona powierzchnia ścian, sufitów w pomieszczeniach: magazyn ziemniaków, pomieszczenia socjalne pracowników bloku żywienia
- Brak prawidłowego zabezpieczenia przed dostępem szkodników pomieszczeń magazynowych zakładu.

W trakcie przeprowadzanych czynności kontrolnych ww. nie stwierdzono środków spożywczych (surowców) po upływie daty ważności.

Posiłki dla pacjentów szpitala (wyżywienie całodzienne: śniadania, obiady, kolacje) produkowane są w oparciu o opracowane receptury i instrukcje technologiczne. Z wyprodukowanych posiłków pobierane są próbki kontrolne, prawidłowo oznakowywane i przechowywane.

Posiłki wyprodukowane na poszczególne oddziały szpitala wydawane są z kuchni na wydzielonym stanowisku. Transport posiłków do poszczególnych kuchенок oddziałowych odbywa się windą przy pomocy wózków transportowych - bębny (utrzymujące odpowiednią temperaturę posiłków) w naczyniach z pokrywami. Na poszczególnych oddziałach posiłki są porcjowane i wydawane pacjentom.

W zakładzie opracowana jest i wdrożona instrukcja dobrej praktyki higienicznej, prowadzone są zapisy do dokumentacji dotyczącej stosowania dobrej praktyki higienicznej (GHP).

Na potrzeby bloku żywienia szpitala opracowana została „Księga HACCP dla SP ZOZ w Bielsku Podlaskim”. Zakład jest w trakcie wdrażania procedur systemu HACCP.

W trakcie przeprowadzanych czynności kontrolnych, w 2009r., dokonano oceny 2 jadłospisów dekadowych pacjentów przebywających na „diecie ogólnej” – zastrzeżeń nie wniesiono. W ramach urzędowej kontroli żywności pobrano do badań laboratoryjnych, w kierunku oceny jakości żywienia, zestawienie dekadowe produktów zużytych do produkcji posiłków pacjentów przebywających na „diecie ogólnej” za okres: 20.06.-06.2009r. oraz próbkę całodzienną racji

pokarmowej (śniadanie, obiad, kolacja). Oznaczono w nim wartość energetyczną oraz zawartość: białka, tłuszczu, węglowodanów, chlorku sodu, wapnia i żelaza.

Po analizie zebranych materiałów: dotyczących oceny teoretycznej sposobu jakości żywienia pacjentów Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim stwierdzono:

- wartość energetyczna oraz zawartość wapnia i witaminy C były zgodne z zalecaną normą żywienia dla danej grupy żywionych
- zbyt niską zawartość żelaza
- prawidłowy udział energii pochodzącej z białka – 12,89%,
- nieprawidłowy udział energii pochodzącej z tłuszczu – 36,49%.

Według zaleceń żywieniowych, udział energii pochodzącej z białka powinien wynosić nie mniej niż 12%, natomiast z tłuszczu powinien wynosić nie więcej niż 33%.

Otrzymana na drodze analizy chemicznej zawartość białka i tłuszczu mieściła się w dopuszczalnej granicy odchyień, od obliczeń teoretycznych, sporządzonych na podstawie danych raportów magazynowych. W ocenianym laboratoryjnie jadłospisie zawartość wapnia wynosiła 832,4 mg, a żelaza – 8,0 mg.

W ramach urzędowej kontroli do badań laboratoryjnych w bloku żywienia pobrano 3 próbki sanitarne (wymazy ze sprzętu i rąk personelu). Pobrane próbki w zbadanych parametrach zastrzeżeń nie budziły.

9. Prosektoria

Prosektorium zlokalizowane jest w wydzielonym budynku na terenie posesji szpitala. Do zakładu prowadzą osobne wejścia dla personelu, przywożonych zwłok oraz wydawania zwłok. Dojazd do sali wydawania zwłok nie jest widoczny z okien oddziałów łóżkowych. Brak szaf chłodniczych.

10. Porządek, estetyka otoczenia placówek służby zdrowia

Otoczenie kontrolowanych placówek służby zdrowia utrzymane było czysto. Estetyka i porządek otoczenia zachowane.

V. OCENA SANITARNA W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI ZA 2009 ROK

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bielsku Podlaskim w roku 2009, w ramach urzędowej kontroli żywności nadzorem obejmował 421 obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku na terenie powiatu Bielsk Podlaski.

W 2009r. na podstawie dokonanych ocen obiektów żywności i żywienia, obejmujących ocenę zgodności obiektów, z obowiązującymi wymaganiami prawa żywnościowego, 3 obiekty (zakłady ruchome i tymczasowe) oceniono jako niezgodne z wymaganiami. Stanowi to **0,71%** ogółu obiektów

objętych nadzorem. Natomiast w roku 2008r. negatywnie jako niezgodne z wymaganiami oceniono stan sanitarny 6-ciu zakładów, co stanowi **1,36%** obiektów objętych nadzorem.

Przedstawione dane wskazują, że stan sanitarny obiektów żywności i żywienia w 2009r. uległ poprawie w stosunku do roku 2008.

Przedstawione poniżej dane wskazują, że stan sanitarny obiektów żywności i żywienia ulega sukcesywnej poprawie

<i>Rok</i>	<i>Odsetek obiektów niezgodnych z wymaganiami (o złym stanie sanitarnym)</i>
2009	0,71
2008	1,36
2007	1,69
2006	6,44

Analiza porównawcza danych z lat 2006 - 2009 wykazała, że dużej poprawie uległ stan sanitarny piekarni, zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego i otwartego oraz kiosków spożywczych. Odsetek negatywnie ocenianych zakładów w tych grupach w 2009 roku utrzymuje się na poziomie 0%. Sukcesywnie spada odsetek negatywnie ocenianych sklepów spożywczych. Odsetek negatywnie ocenianych sklepów spożywczych jest stosunkowo niewielki i kształtuje się na poziomie około 1,09% Obrazuje to poniższa tabela:

W poszczególnych grupach obiektów żywności i żywienia w zakresie oceny bezpieczeństwa sanitarnego sytuacja przedstawiała się w sposób zróżnicowany i określa się następująco:

<i>Lp</i>	<i>Grupa obiektów</i>	<i>Odsetek negatywnie ocenianych obiektów</i>			
		2006	2007	2008	2009
1	<i>Zakłady produkcji żywności:</i>				
	<i>Wytwórnice napojów bezalkoholowych</i>	0	0	0	0
	<i>Piekarnie</i>	9,10	0	0	0
	<i>Wytwórnice lodów</i>	0	0	0	0
2	<i>Sklepy spożywcze</i>	2,76	3,30	1,09	0
3	<i>Kioski spożywcze</i>	6,90	0	0	0
4	<i>Magazyny hurtowe</i>	0	0	0	0
5	<i>Zakłady małej gastronomii</i>	6,52	0	2	0
6	<i>Zakłady żywienia zbiorowego otwartego</i>	17,65	0	0	0
7	<i>Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego</i>	2,86	0	0	0

Kontrole kompleksowe obiektów pod względem zgodności z obowiązującymi wymaganiami ustawodawstwa w 2009 roku, prowadzono w ramach urzędowej kontroli żywności na podstawie

obowiązujących procedur w oparciu jednolite kryteria ujęte w „Arkuszu oceny stanu sanitarnego” dla poszczególnych grup obiektów.

Z analizy danych dotyczących oceny stanu sanitarnego obiektów żywności i żywienia, w oparciu o kryteria ujęte w „Arkuszu oceny stanu sanitarnego” wynika, że maleje odsetek obiektów, które oceniono jako niespełniające wymagań obowiązującego prawa żywnościowego. Jako niezgodne z wymaganiami obowiązującego ustawodawstwa w roku 2009r. oceniono 3 obiekty (0,71%); w 2008 - 6 obiektów (1,36%), w 2007 - 7 obiektów (1,64%); w roku 2006 - 28 obiektów (6,44%).

W 2009 roku skontrolowano 421 obiektów, w tym z następujących grup:

Zakłady produkcji żywności:

- ✓ piekarnie – 10 obiektów,
- ✓ wytwórnie lodów - 3 obiektów,
- ✓ automaty do lodów – 1 obiekt,
- ✓ wytwórnie napojów bezalkoholowych – 2 obiekty,
- ✓ zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego – 3 obiekty,
- ✓ wytwórnia wyrobów cukierniczych – 1 obiekt,
- ✓ zakład produkcji i konfekcjonowania przypraw – 1 obiekt,
- ✓ inne wytwórnie żywności – 4 obiekty,

Obiekty obrotu żywnością:

- ✓ sklepy spożywcze – 177 obiektów,
- ✓ kioski spożywcze – 52 obiekty,
- ✓ magazyny hurtowe - 13 obiektów,
- ✓ obiekty ruchome i tymczasowe – 19 obiektów,
- ✓ środki transportu - 9 obiektów,
- ✓ inne obiekty obrotu żywnością – 6 obiektów.

Zakłady żywienia zbiorowego:

- ✓ zakłady żywienia zbiorowego otwartego - 62 obiekty, w tym zakłady małej gastronomii - 38.
- ✓ zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego - 44 obiekty, w tym, blok żywienia w szpitalu - 1, kuchnia mleczna -1, stołówki w domach opieki społecznej - 3, stołówki szkolne - 22, stołówki w bursach i internatach - 3, stołówki na koloniach/obozach/zimowiskach – 8, stołówki w przedszkolach - 6.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w kontrolowanych zakładach produkcji i obrotu żywności na terenie powiatu bielskiego w 2009 roku dotyczyły:

- niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń;
- nieprawidłowego stanu sanitarno-higienicznego urządzeń, sprzętu produkcyjnego, wyposażenia;
- braku skutecznego, prawidłowego systemu wentylacji mechanicznej w zakładzie;

- braku prawidłowego zabezpieczenia zakładu przed dostępem szkodników (nieszczelności pomiędzy drzwiami zewnętrznymi a podłogą, brak siatek p/szkodnikom w otwieranych oknach w zakładzie, uszkodzone wkłady w lampach owadobójczych);
- niewłaściwego przechowywania artykułów spożywczych, niezgodnie z warunkami deklarowanymi przez producentów produktów, brak zapewnionych warunków termicznych do przechowywania żywności łatwo psującej się;
- nieprawidłowe przechowywanie wprowadzanych do obrotu nieopakowanych środków spożywczych narażonych na wtórne zanieczyszczenia;
- nieprawidłowego znakowania wprowadzanych do obrotu artykułów spożywczych lub nieprawidłowego oznakowania surowców używanych do produkcji żywności;
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie daty ważności;
- braku do wglądu dokumentacji potwierdzającej opracowanie i wdrażanie procedur systemu HACCP.
- nieprzestrzegania zapisów instrukcji dobrej praktyki higienicznej (GHP), oraz dobrej praktyki produkcyjnej (GMP); brak prowadzonych zapisów w ramach kontroli wewnętrznej z realizacji zasad dobrej praktyki higienicznej;
- braku systematycznych zapisów z monitorowania temperatury przechowywania żywności łatwopsującej się;
- braku dostatecznej ilości urządzeń, sprzętu do przechowywania żywności;
- braku do wglądu dokumentacji o stanie zdrowia z badań do celów sanitarno-epidemiologicznych;

Z przeprowadzonych w 2009 roku kontroli wynika, że:

- 377 zakładów produkcji i obrotu żywności posiada opracowane i wdrożone instrukcje dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej (GHP/GMP)
- 62 zakładów posiada wdrożone procedury systemu HACCP.

W porównaniu do 2008r. zwiększyła się liczba zakładów z 13 do 62 posiadających wdrożone procedury systemu HACCP.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej działają w ramach sieci systemu **RASFF – System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach**. W ramach RASFF przesyłane są informacje o produktach, które nie spełniają wymagań przepisów prawnych i stanowią równocześnie potencjalne zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów. System obejmuje wszystkie Państwa Członkowskie Unii Europejskiej, Komisje Europejskie i Europejski Urząd do Spraw Bezpieczeństwa Żywności.. W Polsce Główny Inspektor Sanitarny kieruje siecią systemu RASFF, tworzy krajowy punkt kontaktowy systemu RASFF, jest odpowiedzialny za jego funkcjonowanie i powiadamia Komisję Europejską o zarejestrowanej w Rzeczypospolitej Polskiej niebezpiecznej żywności oraz środkach żywienia zwierząt.

W 2009r. w związku z otrzymaniem powiadomień alarmowych w ramach systemu RASSF przekazanych przez z Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku oraz PPIS dotyczących stwierdzenia w obrocie niebezpiecznych produktów ogółem przeprowadzono 52 kontrole interwencyjne.

Kontrole dotyczyły stwierdzenia w obrocie niebezpiecznego środka spożywczego: herbatniki, smalec wieprzowy, naturalna woda mineralna, suplement diety, konserwy mięsne ze Szwecji, parówki, papryka świeża, mieszanka wieloziarnista, kasz gryczana prażona, gruszki, talerze, formy do pieczenia – brytfanki.

W trakcie przeprowadzanych czynności kontrolnych w zakładach i z dokonanych przeglądów wprowadzanej do obrotu żywności nie stwierdzono w sprzedaży przedmiotowych artykułów będących przedmiotem powiadomień.

W 2009r. przeprowadzono 1 szkolenie wewnętrzne dla pracowników sekcji HŻŻ i PU z zakresu zasad prawidłowego funkcjonowania systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych – RASSF.

Ocena sposobu jakości żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego

W ramach realizacji zagadnienia w 2009 roku skontrolowano łącznie 44 obiekty (bloki żywienia w szpitalu, w domach pomocy społecznej, stołówki szkolne, stołówki w bursach i internatach, stołówki na koloniach, półkoloniach i obozach, stołówki w przedszkolach).

Zgodnie z „Planem pobierania materiałów do oceny jakości żywienia w placówkach żywienia zbiorowego zamkniętego w powiecie Bielsk Podlaski w roku 2009” dokonano oceny jakości żywienia na podstawie analizy jadłospisów i dekadowych zestawień zużytych produktów do produkcji posiłków.

✓ Dokonano oceny jakości żywienia pensjonariuszy domach opieki społecznej na terenie naszego powiatu na podstawie analizy dekadowych zestawień produktów zużytych do przygotowania posiłków. Po analizie zebranych materiałów dotyczących żywienia pensjonariuszy w ocenianych dekadach stwierdzono:

- nieprawidłowy udział energii pochodzącej z białka (10,03 %),
- nieprawidłowy udział energii pochodzącej z tłuszczu (32,50%, **31,83%**),
- zbyt mała ilość produktów zawierających wapń, żelazo, witaminę B₂, witaminę: B₁, A, C.
- zbyt duża ilość produktów zawierających: żelazo,

✓ W bloku żywienia pacjentów SP ZOZ po analizie zebranych materiałów dotyczących żywienia pacjentów przebywających na „diecie ogólnej” stwierdzono w ocenianej dekadzie prawidłowy udział energii pochodzącej z: białka (12,89%) oraz prawidłową zawartość w posiłkach – wapnia i witaminy C. Natomiast stwierdzono nieprawidłowy udział energii pochodzącej z tłuszczu (36,49%), pacjenci nie otrzymywali dostatecznej ilości produktów zawierających witaminę A, B₂ oraz żelazo.

✓ Dokonano także oceny jakości żywienia młodzieży w bursach i internatach na podstawie

dekadowych zestawień produktów zużytych do przygotowania posiłków. Po analizie zebranych materiałów dotyczących żywienia młodzieży w ocenianych dekadach stwierdzono:

- nieprawidłowy udział energii pochodzącej z tłuszczu (34,94%, 38,58%, 38,18%),
- zbyt duże spożycie produktów zawierających tłuszcze
- zbyt niskie zużycie produktów zawierających witaminę: A, B₁, B₂, C, , wapń,

✓ Dokonano także oceny jakości żywienia dzieci w blokach żywienia w przedszkolach.

Oceniona została jakość żywienia dzieci w oparciu o pobraną do badań laboratoryjnych próbkę posiłku obiadowego. Nieprawidłowości stwierdzono z uwagi na zawartość białka, która nie mieściła się w dopuszczalnej granicy odchyień od obliczeń teoretycznych oraz na zbyt dużej zawartości soli (chlorku sodu) w analizowanym posiłku obiadowym.

W porównaniu do roku poprzedniego wyżywienie dzieci, młodzieży, pensjonariuszy domów opieki i pacjentów szpitala - utrzymywało się na podobnym poziomie.

Ocena jakości zdrowotnej środków spożywczych produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie powiatu Bielsk Podlaski.

W roku 2009 w celu oceny jakości zdrowotnej środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetyków produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie powiatu Bielsk Podlaski pobierano próbki do badań laboratoryjnych. Próbkę do badań laboratoryjnych pobierano zgodnie z „Powiatowym planem pobierania próbek w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu w Państwowej Inspekcji Sanitarnej na rok 2009” oraz w przypadku powzięcia podejrzenia o niewłaściwej jakości zdrowotnej i analizy ryzyka.

W roku 2009 pobrano ogółem **214** próbek w tym:

- 200 próbek żywności , wymazów sanitarnych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością , (159 próbek w ramach urzędowej kontroli żywności: 140 próbek krajowych, 17 próbek UE, 2 próbki z importu; 16 próbek w ramach urzędowej kontroli i monitoringu: 14 próbek krajowych, 2 próbki z UE; 25 próbek w ramach monitoringu: 25 próbek krajowych;
- 5 próbek posiłków (racje pokarmowe), w tym 4 próbki planowane i 1 próbka poza planem „ekstra” (sygnał w sprawie niewłaściwego wyżywienia pensjonariuszy);
- 10 próbek kosmetyków.

Pobrane próbki badane były w laboratoriach akredytowanych.

Próbki pobierano do badań w kierunku:

- **pozostałości pestycydów** – 8 próbek (kapusta głowiasta, pieczarki, bakłażany),

- zanieczyszczenia metalami szkodliwymi dla zdrowia – 14 próbek (ryby i przetwory, masło, przetwory mleczarskie, lody, wyroby cukiernicze, warzywa, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, suplementy diety);
- zanieczyszczenia azotanami – 2 próbki (sałata);
- zanieczyszczenia 3-MCPD - 2 próbki (wyroby cukiernicze)
- zanieczyszczeń mikrobiologicznych – 107 próbek (mięso, wędliny, jaja, przetwory rybne i owoców morza, mleko pasteryzowane, mleko fermentowane, sery twarogowe, sery dojrzewające, masło, lody, wyroby ciastkarskie, galanteria ciastkarska, przetwory produkty warzywne, owoce suszone, naturalne wody źródlane niegazowane, napoje niegazowane, mieszaniny tłuszczów zwierzęcych z roślinnymi, wyroby garmazeryjne i kulinarne, suplementy diety);
- określenia poziomu zanieczyszczenia mykotoksynami – 2 próbki (środki spożywcze dla niemowląt i małych dzieci z udziałem jabłek);
- zawartości substancji dodatkowych dozwolonych i substancji niedozwolonych w żywności – 16 próbek (przetwory mięsne, przetwory rybne i owoców morza, mleko i przetwory mleczne, wyroby cukiernicze i ciastkarskie, napoje gazowane, napoje niegazowane, zioła, przyprawy, suplementy diety);
- badan parametrów czystości substancji dodatkowych - 3 próbki (substancje dodatkowe i substancje pomagające w przetwarzaniu);
- obecności materiału zmodyfikowanego genetycznie – 1 próbka (wędlina);
- skażeń promieniotwórczych – 1 próbka (mleko);
- analizy zawartości jodu w soli – 2 próbki (sól spożywcza i jej zamienniki);
- oceny znakowania, zawartości witamin i składników mineralnych w żywności wzbogacanej – 2 próbki (wyroby cukiernicze i ciastkarskie);
- badania migracji globalnej - 1 próbka materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością (wyroby wykonane z polistyrenu);
- zawartości benzopirenu i innych WWA - 2 próbki (oleje);
- pozostałości antybiotyków i innych substancji o działaniu przeciwbakteryjnym - 2 próbki (mięso kurze);
- badania zawartości furanu - 1 próbka (środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego dla niemowląt i małych dzieci);
- oznaczania parametrów jęlczenia - 4 próbki (tłuszcze roślinne).

Spośród pobranych i zbadanych próbek w ramach realizowania powiatowego planu próbkobrania nie zakwestionowano próbek w zbadanych parametrach - odpowiadały wymaganiom określonym w obowiązujących podstawach prawnych.

W roku 2009 dodatkowo poza planem jako próbki „ekstra” pobrano 12 próbek (11 próbek żywności oraz 1 próbka posiłek obiadowy), w tym : Natomiast 11 próbek pobranych do badań stanowiły poza planem jako próbki „ekstra”, tj.:

- 5 próbek - wyroby ciastkarskie z kremem niepoddanym obróbce termicznej pobrane do badań laboratoryjnych w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych - stwierdzenie obecności *Bacillus cereus* (jtk) w $1g - 8,5 \times 10^1$ w jednej próbce pobranej z obrotu,
- 5 próbek - naturalne wody mineralne nie gazowane pobrane do badań laboratoryjnych w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych - stwierdzenie obecności bakterii *Pseudomonas aeruginosa* w naturalnej wodzie mineralnej niegazowanej;
- 1 próbka 1604. naturalne wody źródlane – nie gazowane pobrane do badań laboratoryjnych w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych w związku z prowadzonym postępowaniem wyjaśniającym.

Pobrana i zbadane ww. próbki żywności w badanych parametrach zastrzeżeń nie budziły.

Dla porównania, w 2008 roku w celu oceny jakości zdrowotnej środków spożywczych, przedmiotów użytku, kosmetyków produkowanych i wprowadzanych do obrotu, do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu, pobrano ogółem 208 próbek, w tym: 198 próbek żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz 10 próbek kosmetyków.

Pobrane do badań laboratoryjnych próbki żywności w 2008r. w badanych parametrach zastrzeżeń nie budziły oprócz 4 próbek naturalnej wody źródlanej niegazowanej ze względu na obecność bakterii z grupy coli.

Działalność kontrolno-represyjna

W obiektach objętych nadzorem przeprowadzono ogółem 901 kontroli oraz wydano ogółem 776 decyzji administracyjnych, w tym:

- 169 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, w tym 3 decyzje nakazujące unieruchomienie/przerwanie działalności zakładu;
- 499 decyzji zmieniające termin wykonania obowiązków, decyzje umarzających postępowanie w związku z przeprowadzoną kontrolą,
- 66 decyzji zatwierdzenia zakładów warunkowo i bezwarunkowo,
- 42 decyzje wykreślenia z rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli.

W ramach działalności represyjnej zastosowano 15 mandatów karnych na kwotę 2650 złotych. Wniosków o ukaranie do Sądu Grodzkiego bądź wniosków o nałożenie kar pieniężnych przez PWIS nie było.

Dla porównania w roku 2008 przeprowadzono 901 urzędowych kontroli oraz wydano ogółem 477 decyzji administracyjnych, w tym: 166 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości oraz 387 decyzji umarzających postępowanie w związku z przeprowadzoną kontrolą

lub zmieniających termin wykonania obowiązków, 21 decyzji w zakresie sprzedaży napoi alkoholowych. W 2008r. wydano 1 decyzję unieruchomienia/przerwania działalności zakładu. W ramach działalności represyjnej zastosowano 15 mandatów karnych na kwotę 2650 złotych. Wniosków o ukaranie do Sądu Grodzkiego bądź wniosków o nałożenie kar pieniężnych przez PWIS nie było.

VI. OCENA SANITARNA POWIATU W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ ZA 2009 ROK

1. Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę ludności powiatu bielskiego są wody podziemne pochodzące z IV rzędowych poziomów wodonośnych. Wody te charakteryzują się stosunkowo dobrą jakością w związku z tym wymagają ochrony ilościowej i jakościowej.

Zgodnie z wdrożonym monitoringiem jakości wody do spożycia objęto nadzorem 20 wodociągów (14 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę i 6 wodociągów lokalnych) znajdujących się na terenie powiatu bielskiego

Na terenie miast powiatu znajdują się:

- 3 wodociągi o wydajności $<100\text{ m}^3/\text{d}$ (wodociąg SP ZOZ w Bielsku Podlaskim, wodociąg Zakładu Produkcyjnego HOOP POLSKA Sp. z o.o. w Bielsku Podlaskim, wodociąg MLEKOVITA w Bielsku Podlaskim);
- 1 wodociąg o wydajności $100\text{--}1000\text{ m}^3/\text{d}$ (wodociąg w Brańsku);
- 1 wodociąg o wydajności od $1000\text{--}10000\text{ m}^3/\text{d}$ (wodociąg w Bielsku Podlaskim).

Na terenie wiejskim nadzorem objęto:

- 3 wodociągi o wydajności $<100\text{ m}^3/\text{d}$ (wodociąg w Zajeździe „Zagłoba” w Ploskach, wodociągi w ośrodkach wypoczynkowych w Ploskach n/Narwią należące do Uniwersytetu w Białymstoku oraz do firmy „Transport, Logistyka, Spedycja” S.A. w Białymstoku).
- 12 wodociągów o wydajności $100\text{--}1000\text{ m}^3/\text{d}$ (wodociągi w: Boćkach, Budlewie, Rudce, Kalnicy, Koszewie, Domanowie, Brzeźnicy, Orli, Olekszach, Bolestach, Rajsku, Bielsku Podlaskim - gminny).

Liczbę ludności powiatu bielskiego szacuje się na 58.922 tys.

Ogólna liczba ludności korzystającej z wody o

Na dzień 31.12.2009r liczba ludności korzystającej z wody o:

- kontrolowanej jakości, wynosi – 57.227 tys.
- niekwestionowanych parametrach, wynosi 46.109 tys. (80,57 %),
- kwestionowanych parametrach – 11.118 tys. (19,43 %).

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w wyznaczonych, objętych monitoringiem, punktach poboru wody pobrano do badań laboratoryjnych ogółem 121 próbek wody, z czego zakwestionowano 19 próbek ze względu na przekroczone dopuszczalne wartości parametrów fizykochemicznych i 4 próbki ze względu na przekroczone parametry mikrobiologiczne.

Przekroczenia parametrów fizykochemicznych stwierdzono w próbkach wody pobranych z wodociągów:

- *Bielsk Podlaski* wł. Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. -przekroczenie dopuszczalnych wartości manganu;
- *Boćki* - przekroczenie manganu, żelaza i mętności;
- *Bielsk Podlaski gminny* wł. Zakład Usług Komunalnych -przekroczenie zawartości amonowego jonu;
- *Rajsk* – przekroczenie zawartości manganu;
- *Kalnica* – przekroczenie zawartości manganu, żelaza, mętności;
- *Domanowo* – przekroczenie zawartości manganu w 3 wodociągach lokalnych:
- *lokalny ośrodka wypoczynkowego w Płoskach n/Narwią* wł. Uniwersytet w Białymstoku przekroczenie manganu;
- *lokalny ośrodka wypoczynkowego TLS w Płoskach n/Narwią (Ptasia Osada)*- przekroczenie manganu
- *awaryjny SPZOZ w Bielsku Podlaskim* – przekroczenie manganu.

Na poprawę jakości wody z ww. wodociągów wydano decyzje administracyjne o warunkowej przydatności wody do spożycia. W przypadku. Wodociągu w Bielsku Podlaskim wł. Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. i wodociąg ośrodka wypoczynkowego TLSw Płoskach n/Narwią prowadzone postępowanie administracyjne zakończono w 2009r. W pozostałych przypadkach postępowanie prowadzone jest nadal,

Kilkudniowe przekroczenia, niektórych parametrów w wodzie, występujące głównie w stacjach uzdatniania, zarejestrowano w wodociągach *Bielsku Podlaskim* wł. Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. (amonowy jon), *Brańsku* (mangan), *Budlewie* (mangan), *Zakładzie Produkcyjnym HOOP* w Bielsku Podlaskim (mangan), *zajeździe „Zagłoba”* w Płoskach (mangan). Próbkę wody pobrane, w krótkim czasie, ponownie przez pracownika PSSE na zlecenie właścicieli wodociągów nie wykazywały przekroczeń zakwestionowanego parametru.

Przekroczenie wskaźników bakteriologicznych w 2009 roku wystąpiło w 2 wodociągach:

- *wodociąg Oleksze* wł. Urząd Gminy Orla – ze względu na przekroczenie ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C po 72 godz. i w 38°C po 48 godz. w 1 ml wody. Wydano decyzję warunkową z rygorem natychmiastowej wykonalności. Seria pobranych próbek w miejscach uzgodnionych przez właściciela wodociągu i pracowników PIS pozwoliła wyeliminować źródło skażenia wody. Przekroczenie trwało 38 dni.

- *wodociąg Domanowo* - obecność bakterii grupy coli w 100 ml wody (wartość – 8) stwierdzono w jednym punkcie monitoringowym. Przekroczenie trwało zaledwie 2 dni.

Informacje z wszystkich prowadzonych działań w czasie prowadzonego postępowania na bieżąco były przekazywane PWIS w Białymstoku.

Podsumowując:

na koniec roku warunkową jakość wody stwierdzono w 7 wodociągach (w 5-ciu wodociągach zbiorowego zaopatrzenia w wodę i 2-óch wodociągach lokalnych):

1. *Wodociąg Bielsk Podlaski-gminny* wł. Zakład Usług Komunalnych w Bielsku Podlaskim (przekroczenie zawartości jonu amonowego: 0,76mg/l; 1,27mg/l przy dopuszczalnej zawartości 0,5 mg/l). Wodociąg zaopatruje 3530 osób w miejscowościach: Widowo, Kotły, Parcewo, Hołody, Ogrodniki, Łoknica, Krzywa, Miększe, Treszczotki, Pilipki, Pasyunki, Saki, Sobótka, Orlanka, Biała, Zubowo, Kożyno, Stupniki, Koźliki, kol. Widowo, kol. Użyki, osiedle POM w Bielsku Podlaskim. Decyzja PPIS z terminem wykonania do 30.09.2010r.
2. *Wodociąg Rajsk* wł. Zakład Usług Komunalnych w Bielsku Podlaskim (przekroczenie wartości dopuszczalnej manganu - 0,092mg/l). Wodociąg zaopatruje 2079 osób w miejscowościach: Rajsk, Rajsk kol., Chraboły, Haćki, Proniewicze, Hryniewiczze Małe, Plutycze, Rzepniewo, Deniski, Stołowacz, Husaki, Bańki, Orzechowicze, Nałogi, Woronie, Hryniewiczze Duże, Ploski, Knorozy, Jacewicze, Malinowo. Decyzja PPIS z terminem wykonania do 30.06.2010r.
3. *Wodociąg Boćki* wł. Gospodarstwo Pomocnicze przy WZMiUW Eksploatacja Wodociągów, Jednostka Specjalistyczna w Bielsku Podlaskim (przekroczenie wartości dopuszczalnych: Mn – 0,107 mg/l; Fe – 0,445 mg/l i mętności – 3,9 NTU). Wodociąg zaopatruje 1663 osoby w miejscowościach: Boćki, Jakubowskie, Skolimowo, kol. Bodaki. Decyzja PPIS z terminem wykonania do 31.08.2011r.
4. *Wodociąg Kalnica* wł. Gminny Zakład Komunalny Gminy Brańsk z siedzibą w Brzeźnicy (przekroczenie wartości dopuszczalnych: Mn – 0,067 mg/l; Fe – 0,773 mg/l i mętności – 7,0 NTU). Wodociąg zaopatruje 1816 osób w miejscowościach: Kalnica, Bronka, Chojewo, Chojewo kol. Dębowo, Kiersnowo, Kiersnówek, Pace, Olędzkie, Olszewek, Olszewo, Poletyły, Świrydy, Załuskie Koronne, Załuskie Kościelne, Majorowizna kol., Otapy kol., Jarmarkowszczyzna kol. Decyzja PPIS z terminem wykonania do 30.04.2010r.
5. *Wodociąg Domanowo* wł. Gminny Zakład Komunalny Gminy Brańsk z siedzibą w Brzeźnicy (przekroczenie wartości dopuszczalnej manganu – 0,095 mg/l). Wodociąg zaopatruje 2030 osób w miejscowościach: Domanowo, Mień, Pruszanica Stara, Pruszanica Baranki, Patoki, Patoki gajówka, Pietraszki, Glinnik, Pasieka, Markowo, Ferma, Kiewłaki, Ściony Zanie, Kalinowiec kol. Decyzja PPIS z terminem wykonania do 30.06.2010r.
6. *Wodociąg Ośrodek Wypoczynkowy w Płoskach n/Narwią* wł. Uniwersytet w Białymstoku (przekroczenie wartości dopuszczalnej manganu – 0,186mg/l). Jest to

wodociąg na potrzeby własne ww. ośrodka. Decyzja PPIS z terminem wykonania do 30.05.2010r.

7. *Wodociąg SPZOOZ w Bielsku Podlaskim* (przekroczenie wartości dopuszczalnej manganu – 0,082mg/l). Wodociąg jest awaryjnym źródłem zaopatrzenia w wodę i w 2009r. nie był wykorzystywany. Decyzja PPIS z terminem wykonania do 31.12.2009r.

Porównując wyniki próbek wody pobranych w latach ubiegłych z poszczególnych wodociągów, można stwierdzić, że jakość wody utrzymuje się na porównywalnym poziomie. Problemy z zapewnieniem prawidłowych parametrów fizykochemicznych wody do spożycia wystąpiły w 13 wodociągach: Bielsk Podlaski, Brańsk, Bielsk Podlaski gminny, Rajsk, Boćki, Kalnica, Domanowo, Budlewo, Zakładu Produkcyjnego HOOP w Bielsku Podlaskim, Zajazdu „Zagłoba” w Płoskach, ośrodków wypoczynkowych: Uniwersytetu w Białymstoku i TLS w Płoskach, SPZOOZ w Bielsku Podlaskim.

Najczęstszą przyczyną kwestionowania próbek wody było przekroczenie zawartości :

- manganu,
- jonu amonowego,
- mętności
- żelaza.

W wodociągach w Brańsku, Budlewie, Zakładzie Produkcyjnym HOOP i zajezdni „Zagłoba” w krótkim terminie poprawiono jakość kwestionowanych parametrów. Działania naprawcze, jakie najczęściej podejmowano w ww. wodociągach, to zwiększenie częstotliwości płukania złóż filtracyjnych, a w przypadku nieskutecznego działania urządzeń – wymiana złóż filtracyjnych w odżelaziaczach. Wymiany złóż dokonano w *wodociągu Domanowo*. Zarządzający wodociągiem w *Bielsku Podlaskim* kontynuuje prace związane z budową nowej stacji uzdatniania wody przy ul. Norwida (koszty własne i środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego). W *wodociągu Bielsk Podlaski – gminny*, dokonano modernizacji systemu napowietrzającego, korzystając ze środków budżetu samorządowego. W *wodociągu Rajsk* planowana jest modernizacja stacji uzdatniania wody (źródło finansowania – własne). Właściciel wodociągu w *Boćkach, mimo starań*, nie rozwiązał problemu z kwestionowanymi parametrami fizyko-chemicznymi. Urząd Gminy Boćki poinformował, że w 2010 – 2011 roku planuje rozbudowę SUW w Boćkach. Projekt budowlany jest już objęty pozwoleniem na budowę, a w budżecie Gminy są zarezerwowane środki na realizację zadania (koszty własne i fundusze unijne).

W 2009r. na terenie powiatu bielskiego zbudowano 7 nowych odcinków wodociągowych o łącznej długości 7,327 km. Na terenie gminy Wyszki została zwodociągowana wieś Łuczaje, którą zasila wodociąg Budlewo, natomiast w gminie Bielsk Podlaski nowy odcinek sieci o dł. 2,41 km połączył leśniczówkę w Grabowcu z wodociągiem Bolesty. Pozostałe, krótkie odcinki sieci wodociągowej powstały w związku z budową nowych domów i osiedli domków jednorodzinnych.

Właściciele wszystkich wodociągów wywiązali się z zaplanowanych na rok 2009 kontroli wewnętrznych, wykonując badania wody z sieci zgodnie z zaplanowanym harmonogramem. Częstotliwość, zakres badań i miejsca poboru próbek wody były identyczne, jak w ramach prowadzonego nadzoru, dotyczącego monitoringu jakości wody. Badania wody były wykonywane przez Dział Laboratoryjny WSSE w Białymstoku. W przypadku przekroczeń badanych parametrów, PWIS w Białymstoku informował PPIS i właściciela wodociągu o zaistniałej sytuacji. Właściciele wodociągów po przeprowadzonych działaniach naprawczych, zlecali ponowne pobranie próbki wody i wykonanie badań.

Wydano 7 decyzji administracyjnych na warunkową jakość wody, w tym 1 decyzję z natychmiastowym trybem wykonania (dot. wodociągu w Olekszach). W celu poinformowania mieszkańców o wynikach badań monitoringowych wystosowano do organów administracji samorządowych oraz do jednostek odpowiedzialnych za eksploatację ujęć wodociągowych 16 komunikatów o jakości wody i 10 wystąpień przypominających o konieczności podjęcia działań mających na celu zapewnienie właściwej jakości wody do spożycia.

2. Nadzór nad jakością wody w kąpielisku na rzece Narew oraz w basenach kąpielowych w Bielsku Podlaskim

Nadzorem objęto 1 kąpielisko na rzece Narew przy Ośrodkach Wypoczynkowych w okolicy wsi Ploski. W kwietniu nie pobierano próbek wody do badań laboratoryjnych, zgodnie z harmonogramem poboru na 2009r., ze względu na wysoki stan wody w rzece. Plaża i przyległy teren był zalany wodą. Pierwszy pobór próbek wody z kąpieliska przeprowadzono 14 dni przed otwarciem sezonu, a w sezonie letnim pobierano próbki regularnie, co 2 tygodnie, z 2 miejsc monitoringowych. Sezon kąpielowy trwał od 04 czerwca do 01 września. Przeprowadzono łącznie 10 kontroli. Do badań laboratoryjnych pobrano ogółem 16 próbek wody. Zakwestionowano 4 próbki wody pod względem mikrobiologicznym (przekroczona najwyższa dopuszczalna wartość bakterii grupy coli), w związku z czym, wydano 2 decyzje orzekające, iż woda w kąpielisku nie odpowiada warunkom mikrobiologicznym stawianym wodzie w kąpieliskach. Okresowo stwierdzano zaniżoną wartość tlenu rozpuszczonego w próbkach wody pobranych z kąpieliska, ale fakt ten nie ma większego wpływu na jakość i nie dyskwalifikuje przydatności wody do kąpiei. PPIS w Bielsku Podlaskim wydał 5 decyzji o przydatności wody do kąpiei. Decyzje i sprawozdania z badań przesyłano do Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Białymstoku – celem wydania komunikatu przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Otrzymane komunikaty przekazywano na bieżąco do władz samorządowych oraz mediów. Przed sezonem i w sezonie bieżący stan porządkowy kąpieliska oraz przyległych terenów nie budził zastrzeżeń.

W powiecie bielskim objęto nadzorem 2 baseny: basen odkryty Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Bielsku Podlaskim (czynny sezonowo) i Pływalnię Miejską „WODNIK” w Bielsku Podlaskim (czynna cały rok).

Przeprowadzono 14 kontroli, w tym 2 kontrole basenu odkrytego Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji i 12 kontroli Pływalni Miejskiej „WODNIK”. Pobrano 38 próbek wody, z czego 2 z basenu odkrytego i 36 próbek z pływalni. Ogółem przesłano właścicielom basenu i pływalni 14 sprawozdań z badań laboratoryjnych próbek wody. Stan sanitarno – techniczny ww. obiektów bez zastrzeżeń.

3. Nadzór nad stanem sanitarno-higienicznym obiektów użyteczności publicznej

Objęto nadzorem 87 obiektów (33 zakłady fryzjerskie, 1 zakład fryzjersko-kosmetyczny, 6 solariów, 4 gabinety kosmetyczne, 3 domy opieki społecznej, 1 hotel, 8 obiektów w których świadczone są usługi hotelarskie, 3 dworce, 2 ustępy publiczne, 1 teren rekreacyjny oraz 25 innych obiektów użyteczności publicznej). Przeprowadzono 110 kontroli obiektów.

Ogólnie należy stwierdzić, że stan sanitarny kontrolowanych obiektów utrzymuje się na porównywalnym poziomie z rokiem ubiegłym i uznaje się jako dobry. Wszczęto postępowanie administracyjne na poprawę stanu sanitarno-technicznego w 2 nowopowstałych solariach, w 3 gabinetach kosmetycznych, w 1 zakładzie fryzjerskim i 2 stacjach paliw. Właściciele ww. obiektów usunęli nieprawidłowości stwierdzone w czasie kontroli i postępowanie administracyjne zostało zakończone. W dalszym ciągu prowadzone jest postępowanie na poprawę stanu technicznego w 2 obiektach: dworzec PKP w Bielsku Podlaskim ul. Kolejowa – część uchybień usunięto, termin usunięcia pozostałych do 31.12.2011r.; stacja paliw Nr 690 PKN ORLEN S.A. w Bielsku Podlaskim ul. Brańska – część uchybień usunięto, termin usunięcia pozostałych -31.12.2010r.

Rozpatrzono 10 wniosków od mieszkańców powiatu (o 4 mniej niż w roku 2008), z których większość dotyczyła nieprawidłowego usuwania nieczystości i stanu sanitarno – porządkowego posesji. Wszystkie ww. wnioski przeanalizowano i w 5 przypadkach przekazano do odpowiednich władz. Pozostałe wnioski zostały rozpatrzone przez PPIS w Bielsku Podlaskim, a o sposobie załatwienia powiadamiano osobę zainteresowaną.

Reasumując, stan powiatu bielskiego w zakresie Higieny Komunalnej utrzymuje się na podobnym poziomie do roku ubiegłego. Przeprowadzane kontrole oraz prowadzone postępowanie administracyjne przyczyniły się poprawy stanu sanitarno – technicznego obiektów, jak i nadzoru nad jakością wody w wodociągach, basenach i w kąpielisku.

VII. OCENA SANITARNA POWIATU W ZAKRESIE HIGIENY PRACY ZA 2009 ROK

W 2009r pracownicy Higieny Pracy skontrolowali 132 zakłady pracy. Przeprowadzono łącznie 139 kontroli kompleksowych i tematycznych.. Przeprowadzone kontrole wykazały nieprawidłowości w 29 skontrolowanych obiektach co stanowi 22%. Przekroczenie najwyższych dopuszczalnych

normatywów higienicznych stwierdzono w 3 zakładach. W 1 zakładzie podjęto działania w wyniku, których uzyskano poprawę warunków pracy tzn. obniżono natężenie hałasu do wartości dopuszczalnych. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bielsku Podlaskim wydał łącznie 121 decyzji merytorycznych w tym 29 decyzji stwierdzające uchybienia.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w kontrolowanych zakładach:

- Przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia: hałas słyszalny – 3 zakłady
- brak pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia - 20 zakładów (wydano 142 nakazy)
- brak aktualnych zaświadczeń lekarskich o braku przeciwwskazań do pracy na zajmowanym stanowisku - 5 zakładów (wydano 6 nakazów)
- brak kart charakterystyki wprowadzanych do obrotu substancji lub preparatów niebezpiecznych – 1 zakład
- nieprawidłowości stwierdzane w zakresie warunków sanitarno-higienicznych pomieszczeń pracy oraz pomieszczeń socjalnych – 1 zakład
- brak rejestru czynników szkodliwych - 1 zakład
- brak rejestru czynników rakotwórczych - 1 zakład
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie czynników rakotwórczych – 1 zakład
- brak oceny ryzyka zawodowego - 5 zakładów
- wprowadzanie do obrotu preparatów biobójczych zawierających niedozwolone substancje czynne.

W kontrolowanych zakładach zatrudnionych było łącznie 4820 pracowników, w tym w:

- W narażeniu na czynniki szkodliwe i uciążliwe pracowało 2667 osób,
- w przekroczonych normatywach higienicznych 10 pracowników,
- w narażeniu na czynniki rakotwórcze pracowało 392 osób,
- na czynniki biologiczne-1286 osób, na czynniki chemiczne 246 osób.

Wyniki przeprowadzonych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia wskazują, że na czynniki fizyczne narażonych było w poszczególnych kategoriach:

- hałas słyszalny - 1420 osób w tym 10 pracowało w przekroczonych normatywach higienicznych
- drgania o działaniu ogólnym i miejscowym na organizm człowieka – 314 osób
- w narażeniu na pyły pracowało łącznie 368 pracowników

Choroby zawodowe

W 2009 roku PPIS wydał 5 decyzji stwierdzających chorobę zawodową w tym:

- 2 boreliozy u rolników (2008- 4 przypadki)
- 2 kleszczowe zapalenie mózgu u rolników.(w 2008 nie było przypadków)
- 1 chorobę zawodową – obustronny zespół cieśni w obrębie nadgarstka u introligatora (nie było przypadków)

W porównaniu do roku 2008 :

- W 2009 r. zwiększyła się liczba decyzji nakazowych wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bielsku Podlaskim z 20 w 2008 r. do 29 .
- Wzrasta liczba osób pracujących w przekroczonych normatywach higienicznych z 3 osób w 2007 do 7 w 2008 i 10 w 2009r
- Zmniejszyła się liczba zakładów pracy z 32,8% w 2008 roku do 22% w 2009r ,w których stwierdzono nieprzestrzeganie wymagań higieniczno- sanitarnych środowiska pracy.
- W 2009 roku zmniejszyła się liczba decyzji stwierdzających choroby zawodowe z 7 w 2008 roku do 5.
- Na przestrzeni lat zmniejsza się liczba zgłaszanych chorób zawodowych powstałych w wyniku boreliozy (2007-5, 2008-4, 2009-2).Może to być podyktowane stosowaniem szczepień ochronnych w grupach ryzyka przeciwko boreliozie.

VIII. OCENA STANU SANITARNEGO I HIGIENY PROCESÓW NAUCZANIA W PLACÓWKACH. OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH POWIATU BIELSKIEGO ZA 2009 ROK

W roku 2009 skontrolowano 43 stałe placówki nauczania i wychowania oraz 9 placówek przeznaczonych na wypoczynek dzieci i młodzieży (6 -letni i 3- zimowy).

Przeprowadzono 108 kontroli, wydano 30 decyzji merytorycznych, na poprawę stanu sanitarno – technicznego m. innymi ścian, sufitów, lamperii w salach lekcyjnych, korytarzach, sanitariatach, szatniach, doprowadzenia do właściwego stanu sanitarno – technicznego parkietów w salach lekcyjnych, salach gimnastycznych i korytarzach, doprowadzenia do właściwego stanu sanitarno technicznego stolarki okiennej i drzwiowej.

W 2009r zostały zlikwidowane 3 placówki nauczania i wychowania: Szkoła Podstawowa w Chrańbłach, Publiczna Szkoła Podstawowa w Niewinie Borowym i Bursa szkolna w Bielsku Podlaskim.

We wrześniu 2009r wydano pozytywną opinię sanitarną na utworzenie kolejnego - II oddziału funkcjonującego Niepublicznego Przedszkola Nr 1 mieszczącego się w Centrum Kształcenia Prawosławnego na ulicy Rejtana 24 w Bielsku Podlaskim. .

Do zadań szczegółowych w zakresie Higieny Dzieci i Młodzieży należy:

1. Nadzór nad stanem sanitarnym i technicznym w podległych placówkach.
2. Nadzór nad zapewnieniem prawidłowych warunków nauczania i wychowania w tym:
  - higieniczna ocena dostosowania mebli do wzrostu dzieci i młodzieży - pomiar uczniów stolików, krzeseł

- higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych w szkołach
  - kontrola pracowni komputerowych w odniesieniu do wymagań bezpieczeństwa i higieny oraz ergonomii jakie powinny spełniać stanowiska wyposażone w monitory ekranowe
  - nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi w szkolnych pracowniach chemicznych
  - egzekwowanie zakazu palenia tytoniu na terenie placówek
3. Ocena przygotowania placówek do nowego roku szkolnego.
4. Sprawowanie nadzoru nad działalnością placówek sezonowych /wypoczynku zimowego i letniego:
- kwalifikacje obiektów
  - kontrole sanitarne
5. Przyjmowanie i rozpatrywanie skarg i interwencji dotyczących działalności placówek.

1.Ocena higienicznego procesu nauczania

Przeprowadzono ocenę higienicznego procesu nauczania w 39 placówkach w 72 oddziałach. Higienę procesu nauczania niewłaściwie oceniono w 14-tu placówkach w 31 oddziałach.

Lp	Rodzaj placówki nauczania	Liczba skontrolowanych placówek	Liczba skontrolowanych oddziałów	Liczba placówek, w których niewłaściwie oceniono proces higieny nauczania	Liczba Oddziałów, w których niewłaściwie oceniono proces higieny nauczania
1	Szkoły Podstawowe	18	29	5	9
2	Filie Szkół Podstawowych	4	10	0	0
3	Gimnazja	11	13	3	4
4	Szkoły ponadgimnazjalne	6	20	6	18

Nieprawidłowości utrzymują się na poziomie ubiegłego roku i są najbardziej zauważalne w szkołach ponadgimnazjalnych. Niewłaściwe opracowania rozkładów zajęć, pod względem higienicznego procesu nauczania, dotyczyły występowania przerw 5-cio minutowych, co spowodowane było dojazdem uczniów do szkół autobusami PKS.

2.Ocena dostosowywania mebli do wzrostu uczniów

Oceny dostosowywania mebli do wzrostu uczniów dokonano:

- w 6-ciu placówkach. przedszkolnych (6 oddziałów)
- w 19 szkołach podstawowych (19 oddziałów)
- w 4 filialnych szkołach podstawowych (4 oddziały)
- w 12- tu gimnazjach (12 oddziałów)
- w 6 szkołach ponadgimnazjalnych (8 oddziałów).

Wnioski :

1. Nie stwierdzono używania mebli niedostosowanych do wzrostu uczniów.
2. W większości placówek przyjęto zasadę „lepiej siedzieć w ławce o jeden numer większej niż mniejszej”.
3. Nadal brak udokumentowania dostosowania mebli edukacyjnych do wymagań ergonomii (brak do wglądu certyfikatów, atestów), :
  - 7 placówek posiada meble bez certyfikatów (*Przedszkole Nr 9, 7 w Brańsku, Szkoła Podstawowa w Topczewie, Szkoła Filialna w Niemyjach Nowych, Świrydach i Koszewie, Publiczne Gimnazjum w Oleksinie*)
  - w 9-ciu placówkach 25% mebli posiada certyfikaty,
  - w 9-ciu placówkach do 50%, mebli posiada certyfikaty
  - w 9- ciu placówkach powyżej 50% mebli posiada certyfikaty
  - 4 placówki posiadające meble w 100% z certyfikatami.

Wystosowano wystąpienia do dyrektorów szkół w sprawie obowiązku posiadania certyfikatów dotyczących mebli szkolnych i sprzętu sportowego.

Wystawiono 3 decyzje w spr. udokumentowania dostosowania mebli edukacyjnych do wymagań ergonomii (Szkoly Podstawowe - Chojewo, Koszewo, Falki). Zalecenia zostały wykonane. Pozostałe placówki spełniały wymagania w tym zakresie.

3. Warunki do utrzymania higieny osobistej w szkołach na terenie powiatu bielskiego.

Brak bieżącej ciepłej wody w sanitariatach stwierdzono w 11 placówkach:

Szkoła Podstawowa Nr2 w Bielsku Podlaskim, Szkoła Podstawowa w Andryjankach, Szkoła Filialna w Niemyjach Nowych, Szkoła Podstawowa w Mniu, Zespół Szkół im. A. Mickiewicza w Bielsku Podlaskim, Zespół Szkół Nr 1, Zespół Szkół Nr 3 w Bielsku Podlaskim, Zespół Szkół w Brańsku, Publiczne Gimnazjum w Oleksinie, Glinniku, LO im. T. Kościuszki w Bielsku Podl.

4. Dożywianie dzieci

Dożywianie prowadzone jest w formie ciepłych posiłków: dwudaniowych, jednodaniowych, organizowaniu II śniadań i wydawaniu napoju.

Z posiłków dwudaniowych korzysta ogółem 3427 2784 uczniów , z posiłków jednodaniowych – korzysta 74 uczniów, z II śniadań – korzysta 676 uczniów , z podawania napoju 723 865 uczniów.

O 10% zmniejszyła się ilość uczniów korzystających z różnych form dożywiania. W 2008 roku na 8737 uczniów 4269 korzystało z różnych form dożywiania (49%). W 2009 na 9391 uczniów z różnych form dożywiania i napoju korzysta 3664 uczniów tj. ok. (39%) .

5. Wyposażenie w sale gimnastyczne

Nadal brak sal gimnastycznych stwierdza się w :

- 7 szkołach podstawowych (Świridy, Andryjanki, Niemyje Nowe, Mień, Falki)
- 2 gimnazjach (Oleksin, Glinnik)

Uczniowie ćwiczą na korytarzach.

Salę gimnastyczną, salę zastępczą jak i boisko posiada:

- 9 szkół podstawowych (Szkoła Podstawowa Nr 2 w Bielsku Podlaskim, Szkoła Podstawowa Nr 5 w Bielsku Podlaskim, Strabla, Topczewo, Domanowo, Chojewo, Holonki, Koszewo, Łubin Kościelny)
- 1 gimnazjum (Gimnazjum Nr 1 w Bielsku Podlaskim)
- 1 LO (I LO im. T. Kościuszki w Bielsku Podlaskim)
- 9 ZSO (ZS Brańsk, ZS im. A. Mickiewicza w Bielsku Podlaskim, ZS z DNJB w Bielsku Podlaski, ZS Orla, ZS Augustowo, ZS Wyszki, ZS Boćki, ZS Rudka, ZSS w Bielsku podlaskim)
- 4 ZSP (ZS Nr 1, 3, 4 w Bielsku Podlaskim, ZSR w Rudce).

Nadal wysoce niezadowolający jest stan sanitarno – techniczny hali sportowej przy Zespole Szkół Nr 1 ul. Szkolna. Korzystanie z hali i prowadzenie zajęć w-f nie stwarza bezpiecznych warunków. Parkiet w hali sportowej nierówny, z ubytkami nawierzchni, ruchomy, ściany w hali wykonane z płyty pilśniowej zniszczone z ubytkami, armatura łazienkowa zniszczona, część urządzeń sanitarnych niesprawnych, stolarka okienna i drzwiowa zniszczona, nieuszczelna z oznakami próchnienia i ubytkami farby. **Zastrzeżenia budzą warunki do prowadzenia WF w I liceum Ogólnokształcącym im. T. Kościuszki w Bielsku Podlaskim.** Sala jest niewystarczająca do ilości oddziałów, część uczniów ćwiczy na korytarzu. Stan techniczny sali gimnastycznej jest niezadawalający. Pomieszczenie przebieralni uczniów jest wspólne z pomieszczeniem natrysków. Część sprzętu sportowego składowana jest w szatni uczniów.

Natomiast II Liceum Ogólnokształcące z BJN nie posiada boiska sportowego.

Stan techniczny hal sportowych w Zespole Szkół w Brańsku i Zespole Szkół Rolniczych w Rudce jest zadowolający. Zdecydowanej poprawie uległy warunki sanitarno- higieniczne i techniczne prowadzenia w-f w Zespole Szkół w Rudce. Zorganizowano tam przebieralnię dziewcząt i chłopców, udostępniono do użytku łazienki i natryski. Poprawie uległy warunki do prowadzenia WF Szkole Podstawowej w Łubinie Kościelnym w związku z oddaniem do użytku Sali gimnastycznej wraz z zespołem sanitarnym

6. Opieka medyczna:

Opieka medyczna - pielęgniarska zapewniona w:

- 2 szkołach podstawowych
- 1 gimnazjum
- 1 LO
- 5 ZSO
- 3 ZSP
- Opieka stomatologiczna zapewniona w 1 ZSO (ZS Brańsk), 1 ZS w Augustowie

Gabinety profilaktycznej opieki zdrowotnej posiadają:

- 2 szkoły podstawowe (Szkoła Podstawowa Nr2 i Nr 5 w Bielsku Podlaskim)
- 1 gimnazjum (Gimnazjum Nr 1 w Bielsku Podlaskim)
- 1 LO (I LO. Im. T. Kościuszki w Bielsku Podlaskim)
- 5 ZSO (ZS Brańsk, ZS im. A. Mickiewicza w Bielsku Podlaskim, ZS z DNJB w Bielsku Podlaski, ZS Augustowo, ZSS Bielsk Podlaski)
- 3 ZSP (ZS Nr 2,3,4 w Bielsku Podlaskim)
- 1 Centrum Kształcenia Praktycznego

Higiena dzieci – personel służby zdrowia nie zgłasza przypadków wszawicy, jednak, na podstawie informacji uzyskanych podczas kontroli placówek, można stwierdzić, że problem ten występuje zarówno na wsi jak i w mieście. Są to informacje uzyskane podczas kontroli od dyrekcji placówek.

7. Wypoczynek dzieci i młodzieży.

W 2009 roku z wypoczynku letniego i zimowego skorzystało 494 dzieci i młodzieży tj. 125 dzieci więcej niż w roku ubiegłym. Wypoczynek zorganizowany był w 9-ciu placówkach. W placówkach tych przeprowadzono 9 kontroli kwalifikacyjnych i 11 kontroli bieżących w ramach nadzoru nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży. Placówki funkcjonowały bez zastrzeżeń. Nie stwierdzono zaniedbań w zakresie porządku i czystości.

Realizacja zagadnień problemowych:

Ocena warunków sanitarno – higienicznych dla dzieci 6 – letnich w placówkach oświatowych.

- brak odpowiedniej infrastruktury do funkcjonowania oddziałów „zerowych” – brak oddzielnego wejścia
- brak możliwości wydzielenia ciągów komunikacyjnych, tak by nie krzyżowały się z drogami komunikacyjnymi starszych uczniów
- brak dostosowanych pomieszczeń sanitarnych do wysokości dzieci w 4 Szkołach Podstawowych (Mień, Andryjanki, Holonki, Niemyje Nowe) i w 2 Zespoły Szkół 2 (Zespół Szkół w Boćkach , Orli).
- Brak mebli i sprzętu posiadających certyfikaty w Przedszkolu Nr 9,7 i 5 w Bielsku Podl, oraz w Szkołach Podstawowych w Mieniu, Niemyjach, Świrydach, Topczewie, Zespole Szkół w Boćkach.

Akcja ważenia tornistrów/plecaków/ uczniów szkół podstawowych w szkole wiejskiej, miejskiej.

- Na 106 uczniów zbadanych w Szkole Podstawowej w Augustowie u 60 uczniów stwierdzono przekroczenia wagi tornistrów tj. 56,6%
- Na 165 uczniów zbadanych w Szkole Podstawowej nr 5 w Bielsku Podl u 66 uczniów stwierdzono przekroczenia wagi tornistrów tj. 40%

Wystosowano wystąpienia do dyrektorów szkół i jednostek samorządowych powiatu bielskiego, o podjęcie stosownych działań w placówkach oraz o zwrócenie uwagi rodzicom aby sprawdzali zawartość tornistrów dzieci na a także na ich ciężar przy zakupie.

Dopuszczalny ciężar tornistra, nie powinien przekraczać 10% masy ciała dziecka.

Zabezpieczenie piaskownic przed dostępem kotów i psów.

Skontrolowano piaskownice w 2 przedszkolach i 3 piaskownice przy Spółdzielni Mieszkaniowej w Bielsku Podlaskim i stwierdzono że piaskownice przy przedszkolach były zabezpieczone folią przed dostępem kotów i psów, wymiana piasku 2x do roku. W wynikach badań nie stwierdzono jaj pasożytów jelitowych.

Ocena przestrzegania przepisów ustawy z dnia 11.I .2001r o substancjach i preparatach chemicznych w zakładach nauczania.

8 placówek posiadających preparaty chemiczne spełniały wymagania w zakresie przestrzegania przepisów ww. ustawy.

Z przeprowadzonych w 2009r kontroli kompleksowych wynika również :

- Mikroklimat w pomieszczeniach placówek nauczania i wychowania nie budził zastrzeżeń.
- Dowożenie uczniów jest zorganizowane bez zastrzeżeń.

IX.DZIAŁANIA PODEJMOWANE W RAMACH PROMOCJI ZDROWIA CELEM ZMNIEJSZENIA SKUTKÓW ZAGROŻEŃ DLA ZDROWIA MIESZKAŃCÓW POWIATU BIELSKIEGO ZA 2009 ROK

Działania w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej w 2009 roku realizowano zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego, zasadniczymi zamierzeniami i planem pracy Stanowiska Pracy do Spraw Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Bielsku Podlaskim.

Działalność dotyczyła:

- kontynuacji, wdrażania i realizacji programów edukacyjnych o zasięgu ogólnopolskim i wojewódzkim
- wspierania realizatorów programów edukacyjnych i interwencji nieprogramowych poprzez: organizowanie szkoleń i porad, udostępnianie materiałów oświatowo-zdrowotnych/edukacyjnych do realizacji interwencji, udzielanie pomocy merytorycznej i metodycznej, publikacje w mass mediach lokalnych

- koordynowania programów i przedsięwzięć prozdrowotnych poprzez inicjowanie działań, nadzorowanie, monitorowanie i ocenę ich realizacji.

W roku 2009 realizowano następujące przedsięwzięcia:

1.PROGRAM PROFILAKTYKI NADWAGI I OTYŁOŚCI – PT „TRZYMAJ FORMĘ!”

Celem programu jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocje zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety , w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki.

Adresatami programu są uczniowie szkół podstawowych (klasy V – VI) i gimnazjalnych (klasy I-III) oraz ich rodzice.

W powiecie bielskim w roku szkolnym 2008/2009 program realizowano w 11 szkołach gimnazjalnych i 5 szkołach podstawowych .

Realizacja programu oparta jest na metodzie projektu , dzięki której uczniowie wspólnie z nauczycielami , rodzicami i środowiskiem lokalnym opracowują najlepsze i najciekawsze metody propagowania zasad zdrowego stylu życia w szkole jak i w rodzinie.

Zasadnicze działania

- Opracowanie programu powiatowego na okres I-VI 2009
- Przeprowadzenie narad dotyczących pozyskania partnerów organizacji działań w ramach realizacji interwencji
- Szkolenie szkolnych koordynatorów programu „Trzymaj Formę”
- Prowadzenie poradnictwa metodycznego z koordynatorami i realizatorami programu
- Dystrybucja materiałów edukacyjnych do szkół gimnazjalnych szkół podstawowych powiatu bielskiego realizujących program
- Prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w środkach masowego przekazu .
- Sporządzenie sprawozdania z realizacji programu „Trzymaj Formę” 2008/2009

Liczba szkół podstawowych (kl.V-VI) i gimnazjalnych/ w powiecie bielskim	Liczba uczniów szkół podstawowych (kl.V-VI) i gimnazjalnych adresatów	Liczba szkół objętych programem	Liczba uczniów objętych programem	% szkół objętych programem	Liczba osób jednostek objętych programem/ %	Liczba wizytacji		% zwizytowanych jednostek
						szkoły	Inne zakłady	
37	2363	16	1685	43,2	71,3	2	-	12,5

Wnioski:

- Koordynatorzy szkolni wykorzystywali różnorodne formy realizacji programu. W celu wzmocnienia programu organizowano imprezy prozdrowotne dla uczniów, konkursy, pokazy, ćwiczenia, projekcje filmów , gry i zabawy
- Realizacja programu pomogła poznać zasady prawidłowego odżywiania, wzrosło zainteresowanie aktywnością fizyczną ,ćwiczeniami przy muzyce , dbałością o własne ciało.

2.PROGRAM „OGRANICZANIA ZDROWOTNYCH NASTĘPSTW PALENIA TYTONIU”

Celem programu jest zmniejszenie zachorowań inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu (choroby układu krążenia, oddechowego, nowotwory itp.)

Zadania:

Zmiana klimatu społecznego i zachowań w stosunku do palenia tytoniu poprzez wielopłaszczyznowe populacyjne działania edukacyjno – interwencyjne oraz szkoleniowe :

- Organizowanie masowych kampanii interwencyjnych z okazji Światowego Dnia bez Tytoniu - 31 maja oraz Światowego Dnia Rzucania Palenia – trzeci czwartek listopada
- Organizowanie kampanii edukacyjno- interwencyjnych dla społeczności lokalnych z udziałem powiatowej stacji sanitarno – epidemiologicznej , zakładów opieki zdrowotnej, placówek oświatowo – wychowawczych, placówek kulturalno – oświatowych i mass mediów
- Dostarczanie materiałów oświatowo – zdrowotnych do wykorzystania przy realizacji działań dotyczących profilaktyki palenia tytoniu
- Zbieranie danych dotyczących przestrzegania zakazu palenia tytoniu w zakładach objętych nadzorem PSSE

Zasadnicze działania:

- Opracowano program Ograniczenia Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu – realizowany w powiecie bielskim na rok 2009
- Opracowano harmonogram planowanych działań dotyczących realizacji kampanii interwencyjnych z okazji Światowego Dnia bez Tytoniu - 31 maja oraz Światowego Dnia Rzucania Palenia – trzeci czwartek listopada
- Opracowano i przekazano wytyczne do placówek oświatowo – wychowawczych i zakładów opieki zdrowotnej powiatu bielskiego
- Przeprowadzono narady pozyskania partnerów i organizacji działań
- Dystrybucja materiałów oświatowo – zdrowotnych do zakładów opieki zdrowotnej i placówek oświatowo – wychowawczych nadzorowanych przez PIS w Bielsku Podlaskim
- Zorganizowano telefony zaufania dla osób chcących zerwać z nałogiem palenia tytoniu i zainteresowanych problemem szkodliwości palenia tytoniu
- Przeprowadzono szkolenia nt. szkodliwości palenia tytoniu pracownikom PSSE w Bielsku Podlaskim oraz młodzieży w Zespole Szkół Nr 3 w Bielsku Podlaskim
- Wystawa nt. „Światowy Dzień bez Tytoniu” – „Ostrzeżenia zdrowotne ” i ph. Rzuć palenie razem z nami” - Światowy Dzień Rzucania Palenia – w Bielskim Domu Kultury i Osiedlowym Domu Kultury w Bibliotece/Czytelni Miejskiej Bielsku Podlaskim.
- Prowadzono poradnictwo metodyczne
- Punkt informacyjne ph. „Ostrzeżenia zdrowotne ” w Amfiteatrze Miejskim - Park Królowej Heleny w Bielsku Podlaskim
- Pogadanka nt. „Ostrzeżenia zdrowotne” – uczestnikom Oazy Rekolekcyjnej w Zespole Szkół w Boćkach, uczestnikom kolonii letnich w Internacie Zespołu Szkół Nr 4 w Bielsku Podlaskim.
- Emisja spotu ph. „Kodeks zdrowego życia” uczestnikom Oazy Rekolekcyjnej w Boćkach, uczestnikom obozu sportowego w Internacie Zespołu Szkół Rolniczych w Rudce oraz uczestnikom kolonii letnich w Internacie Zespołu Szkół Nr 4 w Bielsku Podlaskim.
- Ekspozycja plakatów antynikotynowych w Zespole Szkół w Boćkach uczestnikom Oazy Rekolekcyjnej, w Internacie Zespołu Szkół Rolniczych w Rudce – uczestnikom obozu sportowego oraz uczestnikom kolonii letnich w Internacie Zespołu Szkół Nr 4 w Bielsku Podlaskim ,w Gminnym Ośrodku Kultury w Brańsku i na dworcu PKS w Brańsku.
- Happening antyuzależnieniowy
- Zorganizowano konkurs na hasło antytytoniowe klasy V szkół podstawowych
- Dystrybucja kart konkursowych do zakładów opieki zdrowotnej
- Dystrybucja plakatów do placówek oświatowo – wychowawczych, zakładów opieki zdrowotnej, zakładów pracy, ośrodków wypoczynku letniego/zimowego
- Przeprowadzono ankietyzację nt palenia tytoniu wśród kobiet przebywających po porodzie w oddziałach położniczych, ginekologiczno – położniczych i położniczo – noworodkowych SPZOZ w Bielsku Podlaskim
- Sporządzano sprawozdania z aktualnej sytuacji w zakresie przestrzegania zakazu palenia tytoniu w powiecie bielskim w poszczególnych miesiącach 2009 r.
- Opracowano i przekazano artykuł do prasy lokalnej
- Przeprowadzono ankietyzację w wyszczególnionych zakładach pracy powiatu bielskiego
- Udostępniono pomoce dydaktyczne (filmy video, książki) szkolnym koordynatorom działań z zakresu promocji zdrowia

Wnioski:

- W ramach profilaktyki nikotynowej prowadzone były działania związane z obchodami „Światowego Dnia bez Tytoniu i „Światowego Dnia Rzucania Palenia”, podejmując inicjatywy profilaktyki antynikotynowej w społeczności lokalnej. Działalność koncentrowała się na: pozyskaniu organizatorów, organizowaniu szkoleń, imprez (happening antyuzależnieniowy) z pomocą szkół, Bielskiego Domu Kultury, hufca ZHP, władz lokalnych, lokalnej prasy, konkursy, prelekcje multimedialne, dystrybucja materiałów edukacyjno – informacyjnych, punkty informacyjne.
- Ważnym elementem akcji było zorganizowanie telefonicznych porad (telefon zaufania), który działał przy SPZOZ Poradnia Chorób Gruzlicy i Płuc w Bielsku Podlaskim. Z porad skorzystały 24 osoby (7 kontaktowało się telefonicznie a 17 zgłosiło się osobiście). W ramach pomocy udzielonej przez Poradnię Gruzlicy i Chorób Płuc SPZOZ w Bielsku Podlaskim w roku 2009 nałóg pokonało 7 osób.
- W ramach działań dotyczących profilaktyki palenia tytoniu pracownicy bieżącego nadzoru PSSE w Bielsku Podlaskim w czasie kontroli zbierali dane dotyczące przestrzegania zakazu palenia tytoniu w zakładach objętych nadzorem PSSE. Do dnia 1 grudnia 2008 r skontrolowano 634 zakłady objęte nadzorem PSSE: - zakaz palenia tytoniu przestrzegany był w 631 zakładach tj. 99,5 % w tym z wykorzystaniem palarni w 12 zakładach tj. 1,9%. W powiecie bielskim wśród zakładów objętych nadzorem PSSE nie ma zakładów, w których nie respektuje się zakazu palenia.

3.PROGRAM „MIEJSCE WOLNE OD DYMU TYTONIOWEGO”

- Przeprowadzono ankietyzację wśród pracowników palących i nie palących w 7 zakładach powiatu bielskiego

4.PROGRAM EDUKACJI ANTYNIKOTYNOWEJ pt. „CZyste Powietrze wokół Nas ”

Cel główny programu:

- Wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy.
- Zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń.

Program skierowany do dzieci w wieku 5- 6 lat uczęszczających do przedszkoli i rodziców. Na realizację programu składa się pięć zajęć. Poszczególne zajęcia skoncentrowane są na pobudzeniu oraz stymulacji różnych form aktywności dziecka sześciolatniego: zabawy twórczej, tematycznej, grupowej, konstrukcyjnej.

Tytuły zajęć:

- wycieczka,
- co i dlaczego dymi
- jak się czuję kiedy dymi papieros
- co się dzieje gdy ludzie palą papierosy

- jak unikać dymu papierosowego

Zasadnicze działania:

- Opracowano harmonogramu na rok 2009
- Opracowano i przekazano pisma informacyjne o programie przedszkolnej edukacji antynikotynowej „Czyste powietrze wokół nas” w roku szkolnym 2008/2009 do przedszkoli powiatu bielskiego
- Przeprowadzono narady dotyczących pozyskania partnerów i organizacji działań w ramach programu „Czyste powietrze wokół nas”
- Opracowano i przekazano artykuł pt. „Czyste powietrze wokół nas” do mass mediów lokalnych
- Dystrybucja materiałów oświatowo – zdrowotnych do przedszkoli powiatu bielskiego
- Realizacja programu w przedszkolach metodami aktywizującymi przez wychowawców i innych pracowników przedszkoli
- Przeprowadzenie szkolenie przedszkolnych koordynatorów programu edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas”
- Sporządzono sprawozdania z realizacji interwencji programowej „Czyste Powietrze Wokół Nas”

1. Zasięg programu	
Ogólna liczba przedszkoli / oddziałów przedszkolnych w powiecie	5/10
Liczba przedszkoli / oddziałów przedszkolnych biorących udział w programie	4/8
Odsetek przedszkoli / oddziałów przedszkolnych biorących udział w programie	80/80
Liczba przedszkoli / oddziałów przedszkolnych, które oddały wypełnione „Informacje z realizacji I edycji programu ...”	4
Ogólna liczba dzieci 5-letnich w powiecie	116
Liczba uczniów 5-letnich biorących udział w programie	48
Odsetek dzieci 5-letnich biorących udział w programie (w stosunku do ogólnej liczby dzieci 5-letnich w powiecie)	41,3
Ogólna liczba dzieci 6-letnich w powiecie	204
Liczba uczniów 6-letnich biorących udział w programie	204
Odsetek dzieci 6-letnich biorących udział w programie (w stosunku do ogólnej liczby dzieci 6-letnich w powiecie)	100
Liczba przedszkoli / oddziałów przedszkolnych w których wizytowano program	1

Wnioski:

- Realizacją programu objęto dzieci przedszkolne z grup 5-6-latków w 4 przedszkolach powiatu bielskiego. Realizowany był poprzez różne formy: konkursy, gry i zabawy, imprezy, pogadanki. Rodzice wykazali zainteresowanie tematyką programu. Dzieci chętnie uczestniczyły w zajęciach, wykazały wysoki poziom wiedzy nt palenia tytoniu i jego skutków Metody aktywizujące powodowały, że zajęcia były wypełnione zabawą, dziecko nie czuło się znudzone.

5.RADOSNY UŚMIECH – RADOSNA PRZYSZŁOŚĆ

Zasadnicze działania

- Opracowano i przekazano informację do szkół podstawowych w sprawie realizacji Programu.
- Przeprowadzono narady dotyczące pozyskania partnerów organizacji działań w ramach realizacji interwencji.
- Dystrybucja materiałów oświatowo – zdrowotnych i zestawów edukacyjnych dla dzieci do realizacji programu w placówkach oświatowo- wychowawczych w powiecie bielskim.
- Prowadzono poradnictwo metodyczne.

- Opracowano artykuł nt. profilaktyki próchnicy zębów i realizacji programu do mass mediów lokalnych.
- Sporządzono informację do szkół w sprawie przesłania formularzy zgłoszeniowych dla szkoły deklarującej zainteresowanie przeprowadzeniem zajęć w ramach programu w roku szkolnym, 2008/2009.
- Zebrano informacje ze szkół o realizowanym programie w formie sprawozdań i raportów po zakończeniu programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu w roku szkolnym, 2008/2009.

Liczba szkół podst. w powiecie bielskim	Liczb uczniów adresatów	Liczba szkół objętych programem	Liczba uczniów objętych programem	% szkół objętych programem	% uczniów objętych programem	Liczba wizytacji	% zwizytowanych jednostek
25	504	19	380	76	75	2	10,5

Wnioski:

- W czasie realizacji programu koordynatorzy szkolni wykorzystywali różnorodne formy edukacyjne w celu osiągnięcia założonych celów programowych. Dominującymi formami były : ćwiczenia, pokazy, instruktaże, konkursy, pogadanki
- Program przyczynił się do wsparcia dziecka w codziennym dbaniu o higienę jamy ustnej i całego ciała, zaangażował nie tylko uczniów ale i rodziców.

5. PROGRAM EDUKACYJNY PT „KLESZCZ MAŁY CZY DUŻY NIC DOBREGO NIE WRÓŻY”

Cel główny programu :

Zmniejszenie liczby zachorowań na choroby przenoszone przez kleszcze na człowieka

Program adresowany jest do uczniów klas II szkół gimnazjalnych powiatu bielskiego

Zasadnicze działania

- Opracowano analizę problemu tj. sytuacji epidemiologicznej powiatu bielskiego w zakresie zachorowań na boreliozę i kleszczowe zapalenie opon mózgowych i mózgu
- Przeprowadzono narady dotyczące pozyskania partnerów organizacji działań w ramach realizacji interwencji programowej
- Działania związane z konkursem na prezentację multimedialną kleszcz mały czy duży nic dobrego nie wróży
- Dystrybucja materiałów edukacyjnych do szkół gimnazjalnych powiatu bielskiego
- Zorganizowano szkolenie szkolnym koordynatorom programu
- Opracowano i przekazano do mass mediów lokalnych artykuł nt. realizacji programu i profilaktyki chorób odkleszczowych
- Poradnictwo realizatorom interwencji programowej
- Poradnictwo metodyczne
- Zebrano informacje o przebiegu programu w szkołach
- Kodowanie ankiet wstępnych i końcowych
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji działań prozdrowotnych w roku szkolnym 2008/2009

Liczba szkół gimnazjalnych/ w powiecie bielskim	Liczba uczniów kl. II szkół gimnazjalnych adresatów	Liczba szkół objętych programem	Liczba uczniów objętych programem	% szkół objętych programem	Liczba wizytacji	% zwizytowanych jednostek
					szkoły	
12	731	12	731	100	2	16,6

Wnioski:

- Program „Kleszcz mały czy duży nic dobrego nie wróży” wdrożony był zgodnie z zamierzeniami zaplanowanymi przez PIS w Bielsku Podlaskim na rok szkolny 2008/2009.
- Program wdrożono w 12 szkołach tj. 100% szkół gimnazjalnych.
- Wyedukowano młodzież II klas szkół gimnazjalnych w zakresie profilaktyki chorób wywoływanych przez kleszcze przez co poszerzyli swoją wiedzę, a dowodem była ankieta przeprowadzona na początku zajęć i na końcu.

6. PROGRAM EDUKACYJNY PT „POWIEDZ NIE TRĄDZIKOWI”

Cel główny: poprawa samooceny i samoakceptacji uczniów poprzez zwiększenie wiedzy i umiejętności w zakresie dbałości o swój wygląd i zdrowie.

Grupa docelowa: młodzież szkół ponadgimnazjalnych powiatu bielskiego

Zasadnicze działania:

- Dotarcie do szkół ponadgimnazjalnych z informacją w sprawie nowego programu „Powiedz nie trądzikowi” i zaproszenie do udziału
- Sporządzenie zbiorczego zgłoszenia do udziału w programie
- Zorganizowanie szkolenia szkolnym koordynatorom programu
- Dystrybucja materiałów edukacyjnych
- Zebranie kart z realizacji zajęć w szkole realizujących program
- Sporządzenie informacji o przebiegu programu edukacyjnego „Powiedz nie Trądzikowi” w powiecie bielskim

Rodzaj jednostek objętych działaniem	Liczba jednostek objętych oddziaływaniem / liczba jednostek w powiecie		Liczba adresatów uczestniczących w działaniach / liczba adresatów w powiecie		Liczba wizytowanych jednostek	
		%		%		%
Szkoły ponadgimnazjalne	3 / 7	42,8	514 / 2470	20,8	0	0

Wnioski:

- Program w powiecie bielskim realizowany był po raz pierwszy, przyjęty został z wielkim zainteresowaniem i stwierdzono, że jest przydatnym dla młodzieży w tym wieku.

7. PROFILAKTYKA HIV/AIDS

Zasadnicze działania:

- Opracowano harmonogram Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV na rok 2009 w powiecie bielskim.
- Opracowano harmonogram planowanych działań dotyczących realizacji interwencji nieprogramowej – kampania medialna ph. „Wróć bez HIV”.
- Opracowano i wysłano wytyczne dotyczące realizacji kampanii medialnej do placówek podległych PSSE w Bielsku Podlaskim
- Przeprowadzono narady dotyczące pozyskania partnerów i organizacji działań w ramach realizacji kampanii medialnej ph. „Wróć bez HIV” i obchodów „Światowego Dnia Walki AIDS”
- Opracowano i przekazano informacje do mass mediów lokalnych nt kampanii medialnej
- Dystrybucja materiałów oświatowo – zdrowotnych – kampania społeczna ph. „Wróć bez HIV”
- Współudział w obchodach Światowego Dnia Walki z AIDS w organizacji imprezy prozdrowotnej w II LO z BJN w Bielsku Podlaskim - konkurs wiedzy nt. profilaktyki HIV/AIDS”
- Udzielono poradnictwa metodycznego.
- Umieszczono 1 grudnia na stronie internetowej Urzędu Miasta w Bielsku Podlaskim „czerwoną kokardkę” – symbol solidarności z osobami żyjącymi z HIV i AIDS
- Wystosowano pisma do Wójtów, Burmistrzów, Starosty, Prezesa Sadu Rejonowego oraz Kierowników Miejskiego, Gminnego i Powiatowego Ośrodka Pomocy Społecznej w sprawie szkolenia dla pracowników ośrodków pomocy społecznej, poradni rodzinie oraz kuratorów społecznych.
- Edukacja młodzieży
- Zorganizowano punkt informacyjny ph. „Wróć bez HIV” na dworcu PKS/PKP w Bielsku Podlaskim
- Prowadzono działalność informacyjno – edukacyjną w środkach masowego przekazu
- Przeprowadzono szkolenie pracowników służb interwencyjnych przy współpracy z Urzędem Marszałkowskim
- Działania inicjowane i prowadzone przez placówki oświatowo – wychowawcze i zakłady opieki zdrowotnej:
  - formy wizualne,
  - rozmowy indywidualne,
  - pogadanki,
  - prelekcje
  - konkursy
  - punkty informacyjne
  - szkolenia

Liczba szkół ponadgimnazjalnych w powiecie bielskim	Liczba uczniów szkół ponadgimnazjalnych adresatów	Liczba szkół objętych programem	Liczba uczniów objętych programem %	% szkół objętych programem	Liczba zakładów opieki zdrowotnej w powiecie bielskim	Liczba zakładów opieki zdrowotnej adresatów %	Liczba osób zakładów opieki zdrowotnej objętych programem %	Liczba innych jednostek objętych oddziaływaniem/ %	Liczba osób innych jednostek objętych programem/ %	Liczba wizytacji		% zwizytowanych jednostek
										Szkoły	Inne zakłady	
9	1981	9	1642 83%	100%	20	20 100%	150 100%	11/ 100%	11 100%	-	-	-

Wnioski:

- „Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV” realizowano w powiecie bielskim głównie w ramach Kampanii Multimedialnej HIV/AIDS ph „Wróć bez HIV” i obchodów „Światowego Dnia AIDS”, które miały na celu uświadomić społeczeństwo o podstawowych

zasadach bezpiecznego zachowania i profilaktyki w przypadku wirusa HIV oraz ,że problem HIV może dotyczyć każdego kto gdzieś podróżował lub zamierza podróżować .

8. AKCJA ZIMOWA SZKOŁA BEZPIECZEŃSTWA „BEZPIECZNE FERIE”

Zasadnicze działania :

- Opracowano harmonogram planowanych działań dotyczących interwencji nieprogramowej „Zimowa szkoła bezpieczeństwa”
- Przeprowadzono narady dotyczące pozyskania partnerów i organizacji działań w ramach realizacji akcji profilaktycznej pn. „Zimowa szkoła bezpieczeństwa”
- Pogadanka nt. szkodliwości palenia – uczestnikom wypoczynku zimowego w Internacie Szkół Rolniczych w Rudce i Bursie szkolnej w Bielsku Podlaskim .
- Prezentacja spotu ph. „Kodeks zdrowego życia” uczestnikom wypoczynku zimowego w Internacie Szkół Rolniczych w Rudce i Bursie szkolnej w Bielsku Podlaskim .
- Ekspozycja plakatów antynikotynowych w Internacie Zespołu Szkół Rolniczych w Rudce Bursie szkolnej w Bielsku Podlaskim .
- Dystrybucja plakatów do ośrodków wypoczynku zimowego - uczestnicy obozu sportowego w Internacie Zespołu Szkół Rolniczych w Rudce i uczestnikom wypoczynku zimowego w Bursie Szkolnej w Bielsku Podlaskim ,uczestnikom półkolonii w Osiedlowym Domu Kultury i w Bielskim Domu Kultury w Bielsku Podlaskim

Rodzaj jednostek objętych działaniem	Liczb jednostek objętych oddziaływaniem / liczba jednostek w powiecie	%	Liczba adresatów uczestniczących w działaniach / liczba adresatów w powiecie	%	Liczba wizytowanych jednostek	%
4	171	100	171	100	0	0

Wnioski:

- Interwencją objęto dzieci i młodzież uczestniczącą w zorganizowanym wypoczynku zimowym .

9. AKCJA LETNIA SZKOŁA BEZPIECZEŃSTWA „BEZPIECZNE WAKACJE”

Zasadnicze działania :

- Opracowano harmonogram planowanych działań dotyczących interwencji nieprogramowej „Letnia szkoła bezpieczeństwa”
- Pogadanka nt. „Ostrzeżenia zdrowotne” – uczestnikom Oazy Rekolekcyjnej w Zespole Szkół w Boćkach, uczestnikom kolonii letnich w Internacie Zespołu Szkół Nr 4 w Bielsku Podlaskim.
- Emisja spotu ph. „Kodeks zdrowego życia” uczestnikom Oazy Rekolekcyjnej w Boćkach, uczestnikom obozu sportowego w Internacie Zespołu Szkół Rolniczych w Rudce oraz uczestnikom kolonii letnich w Internacie Zespołu Szkół Nr 4 w Bielsku Podlaskim.
- Ekspozycja plakatów antynikotynowych w Zespole Szkół w Boćkach uczestnikom Oazy Rekolekcyjnej, w Internacie Zespołu Szkół Rolniczych w Rudce – uczestnikom obozu sportowego oraz uczestnikom kolonii letnich w Internacie Zespołu Szkół Nr 4 w Bielsku Podlaskim.
- Dystrybucja materiałów oświatowo – zdrowotnych do miejsc wypoczynku letniego w powiecie bielskim dotyczące: kampanii społecznej ph. „Wróć bez HIV” , materiały antynikotynowe, materiały dotyczące zakażeń pokarmowych oraz materiały dotyczące zakażenia wirusem grypy typu A/H1N1v u ludzi

Rodzaj jednostek objętych działaniem	Liczb jednostek objętych oddziaływaniem / liczba jednostek w powiecie	%	Liczba adresatów uczestniczących w działaniach / liczba adresatów w powiecie	%	Liczba wizytowanych jednostek	%
3	433	100	433	100	0	0

Wnioski:

- Interwencją objęto dzieci i młodzież uczestniczącą w zorganizowanym wypoczynku letnim (półkolonie, formy wyjazdowe wypoczynku letniego dzieci i młodzieży).

10. PROFILAKTYKA ZAKAŻEŃ POKARMOWYCH I ZATRUĆ GRZYBAMI

Cel:

Upowszechnienie informacji na temat profilaktyki zakażeń pokarmowych i zatruć grzybami

Grupa docelowa: mieszkańcy powiatu bielskiego głównie pracownicy służby zdrowia , pacjenci, podopieczni zakładów opieki zdrowotnej w środowisku

Zasadnicze zadania:

- Opracowano harmonogram planowanych działań dotyczących realizacji interwencji nieprogramowej
- Opracowano analizę problemu zachorowań na zatrucia pokarmowe salmonellozowe i zatrucia grzybami w powiecie bielskim 2004-2008
- Opracowanie i przekazanie wytycznych do zakładów opieki zdrowotnej powiatu bielskiego w którym rejonie działania wystąpił problem wzrostu zatruć pokarmowych o etiologii salmonellozowej i zatruć grzybami
- Przeprowadzono narady pozyskania partnerów i organizacji działań
- Dystrybucja materiałów oświatowo – zdrowotnych do zakładów opieki zdrowotnej i placówek wypoczynku letniego powiatu bielskiego
- Poradnictwo metodyczne
- Opracowano i przekazano artykuł do mass mediów lokalnych
- Opracowano sprawozdanie z realizacji interwencji nieprogramowej

Wnioski:

- W 2009 roku na terenie powiatu bielskiego nie było zatruć grzybami

11.DZIAŁANIA W ZAKRESIE PROFILAKTYKI GRYPY:

- Dystrybucja ulotek pt. „ Nie poddaj się grypie” do zakładów opieki zdrowotnej , placówek oświatowo – wychowawczych , sklepów spożywczych, urzędów miast i gmin
- Wyeksponowanie ulotki pt. „ Nie poddaj się grypie” na głównym holu w PSSE w Bielsku Podlaskim.
- Współpraca z działem HDM oraz Sekcją Epidemiologii w celu przekazania pisma Krajowego Specjalisty ds. Epidemiologii Prof. dr hab.n.med. Andrzeja Zielińskiego w sprawie profilaktyki grypy oraz materiałów opracowanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego pt. „ treści

merytoryczne i metodyczne dotyczące profilaktyki grypy sezonowej i nowej grypy A(H1N1)” do placówek podległych PSSE w Bielsku Podlaskim

Współpraca nawiązana przez Państwową Inspekcję Sanitarną na poziomie powiatowym w zakresie działalności oświatowo-zdrowotnej i promocji zdrowia:

➤ wewnątrz PIS:

- Sekcja HŻŻi PU
- Sekcja epidemiologii
- Stanowisko Higieny Dzieci i Młodzieży

➤ z innymi jednostkami:

- Urząd Miasta w Bielsku Podlaskim
- Urząd Miasta w Brańsku
- Urząd Gminy w Bielsku Podlaskim, Brańsku , Boćkach
- Starostwo Powiatowe
- Placówki oświatowo – wychowawcze
- Zakłady opieki zdrowotnej
- SPZOZ w Bielsku Podlaskim – Oddział Położniczo, Ginekologiczno – Położniczy i Położniczo – Noworodkowy
- Poradnia Gruźlicy i Chorób Płuc
- Przedsiębiorstwo Komunalne w Bielsku Podlaskim
- PKS w Bielsku Podlaskim
- PKP w Bielsku Podlaskim
- Centrum Onkologii w Białymstoku
- Redakcja Bielskiej Gazety Współczesnej w Bielsku Podlaskim
- Redakcja Bielskiego Kuriera Porannego w Bielsku Podlaskim
- Multimedia Polska S.A w Bielsku Podlaskim
- Osiedlowy Dom Kultury w Bielsku Podlaskim
- Bielski Dom Kultury w Bielsku Podlaskim
- Gminny Ośrodek kultury w Brańsku
- Przedszkole Nr 5 w Bielsku Podlaskim
- Komenda Hufca ZHP w Bielsku Podlaskim
- Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim
- Biblioteka/Czytelnia Miejska w Bielsku Podlaskim
- Miejski, Gminny i Powiatowy Ośrodek Pomocy Społecznej

Zakres współpracy PSSE z ww. instytucjami obejmował włączanie się w/w jednostki w realizację interwencji programowych i nieprogramowych na różnych etapach ich realizacji.

X.WNIOSKI

1. Nadal największy problem epidemiczny naszego powiatu stanowią choroby odkleszczowe - **borelioza i wirusowe zapalenie mózgu** przenoszone przez kleszcze. Powiat bielski obok hajnowskiego jest terenem endemicznym dla tych chorób.
2. W oparciu o dane statystyczne i analizę epidemiczną należy stwierdzić, że zachorowania na **salmonellozy** utrzymywały się na poziomie roku ubiegłego. W roku 2007 zarejestrowano 21 zachorowań na salmonellozę, co daje współczynnik zapadalności 34,8 na 100tys., podczas gdy w 2008r. zarejestrowano 22 zachorowań, co stanowiło współczynnik zapadalności **37,1** na 100tys., w 2009 roku - 9 zachorowań co daje współczynnik zapadalności **15,2**. Współczynnik zapadalności na salmonellozy w woj. podlaskim w 2009r. wyniósł **28,4**.
3. Rok 2009 był kolejnym rokiem intensywnego nadzoru nad **grypą**. W celu monitorowania sytuacji epidemicznej w sezonie grypowym kontynuowane były działania na bazie systemu SENTINEL w oparciu o laboratorium wirusologiczne WSSE w Białymstoku oraz lekarza pierwszego kontaktu z NZOZ MR „Medica” i NZOZ”LEKO”. W ramach programu SENTINEL pobrano 5 wymazów od osób z podejrzeniem grypy. W badaniach nie stwierdzono wirusów grypy. W 2009 roku zarejestrowano 2384 podejrzeń zachorowań na gripę, podczas gdy w roku 2008 zachorowań ani podejrzeń zachorowań na gripę nie notowano. Zarejestrowano w 2009 roku 1 przypadek zachorowania na gripę AH1N1.
4. Wykonawstwo szczepień w powiecie bielskim w 2009 r w porównaniu z rokiem 2008 kształtowało się na podobnym poziomie i wynosiło około 95% i w poszczególnych rocznikach jest zgodne z obowiązującym przepisami prawnymi. Obserwuje się wzrost zainteresowania szczepionkami wysokoskojarzonymi, finansowanymi przez rodziców. Wśród dzieci urodzonych w 2008 roku taką szczepionką zaszczepiono 30% podlegającej do uodpornienia populacji.
5. Stan sanitarno - techniczny placówek służby zdrowia na terenie powiatu bielskiego ulega sukcesywnej poprawie.
6. Najczęstszą przyczyną kwestionowania próbek wody z wodociągów było przekroczenie parametrów fizyko – chemicznych : manganu, żelaza, mętności jonu amonowego.

7. Stan sanitarno-higieniczny kontrolowanych obiektów użyteczności publicznej utrzymywał się na podobnym poziomie jak w 2009 roku i oceniony był jako dobry.
8. Z analizy danych dotyczących oceny stanu sanitarnego obiektów żywności i żywienia w oparciu o kryteria ujęte w „Arkuszu oceny stanu sanitarnego” wynika, że sukcesywnie maleje odsetek zakładów, które oceniono jako niespełniające wymagań obowiązującego prawa żywnościowego. W roku 2009, jako niezgodne z wymaganiami obowiązującego ustawodawstwa, oceniono 3 obiekty co stanowi **0,71%**, w 2008 - 6 obiektów (**1,36%**), w roku 2007- 7 obiektów (**1,64%**), w roku 2006 - 28 obiektów (**6,44%**).
9. Jakość zdrowotna środków spożywczych produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie działalności PPIS w Bielsku Podlaskim jest dobra. Odsetek kwestionowanych próbek w roku 2007,2008 i 2009 wyniósł 0%, podczas gdy jeszcze w roku 2005 wynosił 3,73%; w roku 2006 -2,16%;
10. W porównaniu do 2008r. zwiększyła się liczba zakładów z 13 do 62 posiadających wdrożone procedury systemu HACCP.
11. Występujące nieprawidłowości w jakości żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego wskazują na konieczność kontynuowania działań edukacyjnych kierowanych do osób odpowiedzialnych za prawidłowe, racjonalne planowanie żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego.
12. Działania kontrolne, mobilizacyjne podejmowane i realizowane przez Państwową Inspekcją Sanitarną przyczyniają się do poprawy i zapewnienia bezpieczeństwa żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu przez przedsiębiorców na terenie powiatu Bielsk Podlaski.
13. W 2009 r. **zwiększyła** się liczba decyzji nakazowych wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bielsku Podlaskim z 20 w 2008 r. do 29 .
14. **Wzrasta** liczba osób pracujących w przekroczonych normatywach higienicznych z 3 osob w 2007 do 7 w 2008 i 10 w 2009r.
15. **Zmniejszyła** się liczba zakładów pracy z 32,8% w 2008 roku do 22% w 2009r ,w których stwierdzono nieprzestrzeganie wymagań higieniczno- sanitarnych środowiska pracy.
16. W 2009 roku **zmniejszyła** się liczba decyzji stwierdzających choroby zawodowe z 7 w 2008

roku do 5.

17. Na przestrzeni lat **zmniejsza się** liczba zgłaszanych chorób zawodowych powstałych w wyniku boreliozy (2007-5, 2008-4, 2009-2).Może to być podyktowane stosowaniem szczepień ochronnych w grupach ryzyka przeciwko boreliozie.
18. Z roku na rok obserwuje się poprawę stanu sanitarno – technicznego placówek oświatowo – wychowawczych.
19. nadal 20 % placówek nauczania i wychowania nie posiada typowych sal gimnastycznych w szkołach z zapleczem sanitarnym
20. w placówkach posiadających sale gimnastyczne z infrastrukturą do prowadzenia zajęć sportowych, uczniowie sporadycznie korzystają z możliwości umycia się po zajęciach wf – co jest spowodowane faktem umieszczania zajęć wf w planie lekcyjnym pomiędzy innymi przedmiotami, a także zbyt krótką przerwą międzylekcyjną
21. **O 10% zmniejszyła się ilość uczniów korzystających z różnych form dożywiania**
22. W porównaniu z rokiem ubiegłym higiena procesu nauczania nie uległa poprawie. Jedynie w filiach szkół podstawowych proces ten oceniono bez zastrzeżeń. W pozostałych placówkach ocena rozkładów zajęć lekcyjnych wykazała, występowanie przerw 5- cio minutowych co nie odpowiada higienie pracy umysłowej w zakresie wypoczynku między lekcjami.
23. Nadal istnieje problem dostosowania mebli edukacyjnych do wymagań ergonomii oraz oznakowania mebli zgodnie z PN – ISO 5970: 19994 lub PN – EN 1729 – 1:2007.
24. W 11-tu placówkach nauczania i wychowania brak bieżącej ciepłej wody w sanitariatach.
25. Brak odpowiedniej infrastruktury do funkcjonowania oddziałów „zerowych”-6-cio (brak oddzielnego wejścia, możliwości wydzielenia ciągów komunikacyjnych tak by nie krzyżowały się z drogami komunikacyjnymi starszych uczniów, brak dostosowanych pomieszczeń sanitarnych do wysokości dzieci w oddziałach zerowych).
26. U około 50% badanych uczniów stwierdzono przekroczenia wagi tornistrów w stosunku do masy ciała dziecka .

27. Nadal istnieje problem wszawicy wśród dzieci i młodzieży szkolnej zarówno na wsi jak i w mieście.
28. W porównaniu z rokiem 2008 125 dzieci więcej skorzystało z wypoczynku letniego.
29. Zwiększyła się różnorodność podejmowanych działań profilaktycznych w ramach realizacji interwencji programowych i nieprogramowych.:
- Interwencje programowe i nieprogramowe realizowano zgodnie z zamierzeniami i planem pracy PIS w Bielsku Podlaskim.
  - Do współpracy pozyskano placówki oświatowo – wychowawcze, placówki kulturalno – oświatowe,
  - zakłady opieki zdrowotnej, instytucje samorządowe i pozarządowe, jednostki administracyjne, mass media.
  - Założone w programach cele zostały zrealizowane, efekty zostały osiągnięte. Podniesiono poziom świadomości wśród społeczeństwa, kształtowano prawidłowe postawy i zachowania zdrowotne.

Opracował: Marzenna Perzyna
Kierownik Oddziału Nadzoru Sanitarnego

I. Sytuacja epidemiologiczna za rok 2009 w powiecie Bielsk Podlaski

Lp	Jednostka chorobowa	Zachorowania	Wskaźnik zapadalności w powiecie bielskim	Wskaźnik zapadalności w województwie podlaskim
1.	Salmonellozy-zatrucia pokarmowe	9	15,2	28,4
2.	Inne bakt.zakaż. jelitowe-wywoł. przez Yersinia enterocolitica	1	1,7	0,3
3.	Inne baktzak.jelitowe-nie określone	8	13,5	9,1
4.	Inne bakt.zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	2	20	66,2
5.	Inne bakt. zatrucia .pokarmowe jadem kielbasianym	1	1,7	0,1
6.	Lamblioza	13	21,9	33,6
7.	Wirus. i inne określ.zakaż. jelit.og.-wywołane przez rotawirusy	45	75,9	63,6
8.	Wirus. zakaż. jelitowe inne określone	1	1,7	7,2
9.	Wirus. zakaż. jelitowe nie określone	1	1,7	89,7
10.	Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	33	330,3	432,6
11.	Biegunka i zap.żoład.jelit ogółem	43	72,5	28,2
12.	Biegunki u dzieci do lat 2	37	370,4	106,6
13.	Krztusiec	31	52,3	38,1
14.	Płonica	1	1,7	20,5
15.	Choroba wywoł. przez Streptoc.pyrogenes ogółem	2	3,4	4,4
16.	Choroba wywoł.przez Streptoc.pyrogenes róża	2	3,4	4,4
17.	Borelioza	136	229,3	113,9
18.	Ostre porażenia wiotkie u dzieci 0-14 lat	1	-	-
19.	Styczność i narażenie na wściekliznę (potrzeba szczepień)	9	15,2	18,8
20.	Kleszczowe zapalenie mózgu	17	28,7	11,7
21.	Wirusowe zapalenie opon mózgowych inne określ. i nie określone	2	3,4	1,9
22.	Ospa wietrzna	154	259,7	375,5

23.	Różyczka	61	102,9	136,0
24.	Nowo wykryte zakażenia HIV	1	1,7	1,3
25.	Świnka	5	8,4	8,6
26.	Bakt. zap. opon mózg. i/lub mózgu –inne , nie określone	1	1,7	1,3
27.	Zapalenie mózgu inne i nie określone	1	1,7	0,3
28.	Grypa – ogółem	1	1,7	5,1
29.	Grypa u dzieci w wieku 0-14 lat	1	-	-
30.	Grypa wywoł. nowym wirusem AH1N1 ogółem	1	1,7	5,0
31.	Grypa wywoł.nowym wirusem AH1N1 u dzieci w wieku 0-14 lat	1	-	-

Opracowała: st. asystent Walentyna Prus